


0/04

A/C-82

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА НА Б Н Б

1961 ГОДИНА

**Б Н Б**  **Б Н Б**  
Национална информация  
и статистика  
Пр. година  
215- 2 / 1086



До  
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ  
другаря АНТОН КГОВ

Т у н

Д О К Л А Д

от КИРИЛ НЕСТОРОВ, председател на  
Българска народна банка

Относно: годишния отчет, баланса и  
сметката за печалбите и  
загубите на Българската  
народна банка за 1961 г.

Другарю Председател,

В резултат на политиката на Българската комунистическа партия за бързо развитие на производителните сили, за индустриализация на страната, за непрекъснато подобряване материалното и културно положение на народа и благодарение на разгърналото се всенародно движение за разкриване на резерви за ускорено икономическо развитие на страната, през 1961 година бяха постигнати нови, значителни успехи по пътя на пълното изграждане на социализма.

В сравнение с 1960 година обемът на промишлената продукция нарасна с 9,9%. Общата продукция на селското стопанство, въпреки неблагоприятните атмосферни условия, се приближи до обема на 1960 година и е с 12,9% по-голяма от средногодишното производство за периода 1956-1960 година. Капиталните вложения за 1961 година са с 3,4% повече в сравнение с 1960 година. Външнотърговският оборот нарасна с 10,2%. Производителността на труда се увеличи със 7,8%, а средната работна заплата - с 5,9%.

От задачите по изпълнението на народностопанския план и бюджета за 1961 година, както и от състоялото се през месец март 1961 година съвещание на ЦК на БКП със стопанските и партийни ръководители, за Българската народна банка произлязоха нови, повишени изисквания за подобряване на банковия контрол, за активно участие

Срещ. Б. Ков. № 1.621

Р.Б. 7000  
бр. 28/1962

банковите органи в борбата за изпълнение и преизпълнение на плановете на предприятията, за предотвратяване преразходите по фонда на работната заплата, за осигуряване преимущественото нарастване на производителността на труда пред средната работна заплата, за ускоряване обръщаемостта и най-рационално използване на средствата в народното стопанство.

В съответствие с поставените задачи Централното управление на банката проведе редица мероприятия за издигане на по-високо равнище на банковия контрол и на въздействието на банковите органи върху предприятията чрез емисионно-касовата, кредитната, разплащателната и другите дейности на банката.

Извършена бе освен това цялата подготвителна работа за успешното изпълнение на поставената от Централния комитет на Българската комунистическа партия и Министерския съвет задача за изменени мащаба на цените и за обмяна на парите.

### I. ПАРИЧНО ОБРЪЩЕНИЕ

Основната задача на банката по регулирането на паричното обръщение през 1961 година беше да следи и въздейства със средствата на банковия контрол за изпълнението на онези показатели по народностопанския план, които влияят върху обема на безналичния и наличен паричния оборот и върху размера на паричните доходи и разходи на населението.

За изпълнението на тази основна задача банката проведе редица мероприятия, които допринесоха за подобряване регулирането на паричното обръщение. Засили се контролът на банката върху работата на търговските предприятия и организации по изпълнение на плана по стокооборота и задоволяването на потребителското търсене. Разкриваха се своевременно отклоненията в изпълнението на плана по стокооборота и се въздействуваше за редовно снабдяване на магазините с търсените от населението стоки, за своевременно изпълнение на плана за доставките от производствените предприятия по количество и асортимент, за правилно разпределение на стоковите фондове съобразно с доходите на населението и потребителското търсене и пр.

*Изпълнение за 1961  
за регулиране  
на паричното обръщение*

Банката засили контрола и върху промкомбинатите и трудопроизводителните кооперации за разширяване, подобряване и поевтиняване на оказваните от тях услуги на населението.

Мероприятията на банката по засилване контрола по разхо ването на фонда на работната заплата също способствуваха за укрепв не на паричното обръщение чрез намаляване преразходите по фонда на работната заплата и подобряване съотношението в растежа на произво дителността на труда и средната работна заплата.

Банката отделяше през годината голямо внимание и за по добряване организацията на инкасото на постъпленията в налични пар на предприятията и организациите като елемент от борбата за ускоря ване обръщението на оборотните средства.

Във връзка с проведените мероприятия от Партията и Прав телството през месец януари 1961 година за облекчаване финансово затруднените трудово-кооперативни земеделски стопанства, паричните доходи на селското население се увеличиха допълнително с около 60 милиона лева <sup>1/</sup>, след като народностопанския план бе вече утвърден. За да се осигури нормално насочване на тези пари по каналите на па ричното обръщение, банката направи необходимите изчисления по бала са на паричните доходи и разходи на населението и взе участие в правителствената комисия, която обсъди съответни мероприятия. В ре зултат на това планът за стокооборота за 1961 година бе увеличен с 300 милиона лева, с 200 милиона лева беше увеличен планът за влс набирането, а останалите 100 милиона лева бяха насочени за нестоек разходи на населението. Това даде възможност да се мобилизират по пълно увеличените парични доходи на населението, без да става нужд да се увеличава и паричното обръщение.

През годината бе отбелязан нов момент в оперативното пл иране на паричното обръщение. Въведено бе съставянето на годишен касов план, което създаде добра основа за изготвяне на по-реални касови планове за отделните тримесечия на годината. Това допринесе за повишаване качеството на представяните от окръжните банкови клс нове касови проектопланове.

Планът за емисионния резултат за отделните тримесечия през годината се изпълни както следва:

---

1/ Всички стойностни показатели в текста и таблиците са дадени по стария мащаб на цените.

/в милиони лева/

Тримесечия	П л а н		И з п ъ л н е н и е	
	Да се пуснат в обръщение	Да се изтеглят от обръщение	Пуснати в обръщение	Изтеглени от обръщение
I	190	-	113	-
II	40	-	4	-
III	220	-	114	-
IV	-	150	-	444

През първото, второто и третото тримесечия бяха пуснати по-малко от предвидените по плана пари в обръщение, а през четвъртото тримесечие бяха изтеглени повече пари от обръщение в сравнение с плана. Това доведе до преизпълнение на плана за емисионния резултат по тримесечия и общо за годината. По баланса на паричните доходи и разходи на населението и по годишния касов план беше предвидено през 1961 година паричното обръщение да нарасне с 200 милиона лева, а в действителност се реализира намаление от 213 милиона лева. В резултат на това размерът на паричното обръщение в края на 1961 година бележи намаление спрямо края на 1960 година от милиона лева на милиона лева.

Преизпълнението на плана за емисионния резултат се дължи на едновременното действие на няколко фактора.

Решаващо влияние върху развитието на паричното обръщение през 1961 година оказва изменението в паричните доходи и разходи на населението, обусловено от успешното изпълнение на задачите по държавния народностопански план и от нарастването на националния доход. По предварителни данни националният доход за 1961 година достигна 45.860 милиона лева срещу 44.570 милиона лева за 1960 година по съпоставими цени от 1957 година. Основната част от паричните доходи на населението са доходи от заплати, а основната част от разходите му са разходи за покупка на стоки, което се вижда от таблицата по приложение № 1.

Мобилизирането на паричните доходи на населението през 1961 година беше улеснено най-вече от чувствителното преизпълнение на плана за постъпленията в налични пари от стокооборота. По план

през годината трябваше да постъпят в налични пари от стокооборота направо в касите на банковите клонове, чрез п.т.т.станции и да се употребят за изкупуване на селскостопански произведения общо 22.430 милиона лева, а фактически постъпиха 23.395 милиона лева, т.е. с 965 милиона лева или 4,3% повече. Степента на привличане доходите на населението чрез стокооборота се повиши особено много през второто полугодие на годината, когато покупките на стоки от населението се засилиха във връзка със създалата се в известна част от населението психоза по повод напрежението в международното положение във връзка с уреждане положението на Западен Берлин и публикуването на постановлението за обмяната на старите пари с нови.

За покупка на стоки населението употреби както средства от текущите си доходи, така и задържани от по-рано средства. Във връзка с това нарастването на разходите на населението през годината изпревари нарастването на доходите му. При увеличение доходите на населението в сравнение с 1960 година със 7,2%, увеличението на разходите му е 8,9%. Това обстоятелство ускори възвръщането на пусканите в обръщение пари и доведе до изтегляне от обръщение на значителни парични суми.

Влиянието на стокооборота върху развитието на паричното обръщение трябва да се разглежда в тясна връзка с развитието на влогонабирането. Това особено се налага за 1961 година, тъй като при създадените условия през второто шестмесечие на годината, значителна част от изпълнението на плана по стокооборота се реализира за сметка на изтеглени пари от спестяванията на населението при Държавна спестовна каса. Във връзка с това планът за влогонабирането на Държавна спестовна каса за 1961 година не се изпълни. При планиран прираст на влоговете 1.580 милиона лева се реализира прираст 1.014 милиона лева или 566 милиона лева по-малко.

През второто полугодие на 1961 година от всеки 100 лева изплатени от банката, се възвърнаха чрез постъпленията в налични пари от стокооборота 81,1%, докато процентът на възврънатите чрез стокооборота пари през същия период на 1960 година бе 77,7.

В резултат на изтъкнатите причини, през годината ръстът на стокооборота изпревари чувствително нарастването на паричното обръщение. При нарастване на стокооборота за 1961 година спрямо стокооборота за 1960 година с 9,9% средният размер на паричното обръщение нарасна само с 3,8%. Или през 1961 година всеки 100 лева

стокооборот се е обслужвал от лева пари в обръщение, докато през 1960 година всеки 100 лева стокооборот е бил обслужван от лева пари в обръщение.

За нормалното развитие на паричното обръщение е необходимо стокооборотът да нараства по-бързо от количеството на парите в обръщение. През 1961 година развитието на паричното обръщение протече съобразно с тези изисквания, но при твърде голяма, ненормална разлика между темповете на нарастването на паричното обръщение и на стокооборота.

Стабилността на лева и правилното регулиране на паричното обръщение изискват срещу парите в обръщение да стоят съответни количества стокови фондове. В развитието на съотношението между пари в обръщение и стоковите фондове през годината се отбелязва неблагоприятно явление. Стоковите фондове се намалиха с 585 милиона лева, като значителна част от намалението се извърши за сметка на редовни стоки и на надпланови постъпления от промишлените предприятия, а не на залежалите от години непълноценни стоки.

Като се има предвид, че покупателният фонд непрекъснато нараства, намалението на стоковите запаси може да създаде затруднения при регулирането на паричното обръщение. От друга страна то се отразява неблагоприятно и върху стоковото покритие на лева, особено като се вземе предвид, че в стоковите запаси има значителни количества залежали стоки, които не са обект на потребителското търсене и следователно не са пълноценно покритие на парите в обръщение.

Във връзка с това банката е на мнение, че покупателният фонд на населението трябва да се обвързва с достатъчно стокови фондове, отговарящи на потребителското търсене, като не се разчита на надпланови постъпления на стоки от промишлеността. Растящите парични доходи на населението трябва да се мобилизират главно чрез стокооборота, без да се счита, че тая част от тях, която не е покрита със стоки, ще се насочи автоматично към организирано спестяване.

В резултат на по-пълното и по-бързо възвръщане чрез стокооборота на пуснатите в обръщение пари, през 1961 година се повиши чувствително скоростта на обръщението на парите през касите на банката. Средната скорост на паричния оборот през 1961 година е 11,01

пъти срещу 10,33 пъти за 1960 година. Или един оборот на парите пре-  
касите на банката през 1961 година се извършваше за 32,7 дни, докато  
през 1960 година за един оборот бяха необходими 34,9 дни. Особено  
голямо е увеличението на скоростта на паричния оборот през второто  
полугодие на 1961 година, когато по линията на стокооборота в касит  
на банката се привлече относително най-голяма част от паричните до-  
ходи на населението. През този период един оборот на парите се из-  
вършваше за 31,6 дни срещу 34,9 дни за същия период на 1960 година.  
Повишената скорост на парите през касите на банката също даде въз-  
можност нарасналият паричен оборот да се обслужи с относително по-  
малко пари в обръщение и да се задържи нарастването на средния раз-  
мер на паричното обръщение за годината.

За измененията в средния размер на паричното обръщение  
съществено влияние оказват и измененията в паричните доходи на насе-  
лението. За 1961 година темповете на нарастване на паричните доходи  
на населението и на средния размер на паричното обръщение са значи-  
телно по-малки отколкото през последните няколко години, което се  
вижда от следната таблица:

Години	Парични доходи на населението		Среден размер на паричното обръщение	
	млн. лв.	% на ежегодно нарастване	млн. лв.	% на ежегодно нарастване
1957	20.230	112,0		115,9
1958	23.289	115,1		118,0
1959	27.154	116,6		114,5
1960	31.178	114,9		115,6
1961	33.430	107,2		103,8
	/очаквано/			

При средно годишно нарастване на паричните доходи на насе-  
лението за 1957-1960 година с 14,6%, през 1961 година, в сравнение с  
1960 година, доходите на населението нарастват само със 7,2% или два  
пъти по-малко.

В същото време средният размер на паричното обръщение,  
който в периода 1957-1960 година е нараствал ежегодно средно със  
16,0%, през 1961 година нарасна само с 3,8%.

Намалението в темпа на нарастване на паричните доходи на  
населението засяга както доходите на работниците и служещите, така  
и доходите на селското население. Докато за периода 1957-1960 години  
паричните доходи на работниците и служещите са нараствали ежегодно



средно с 13,5%, за 1961 година в сравнение с 1960 година те нарастнаха със 7,1%.

Намалението на темпа на нарастването на паричните доходи на работниците и служащите през 1961 година в сравнение с 1960 година е последица от по-малкия темп на нарастване на промишлената продукция и строителството през същия период. За периода 1957-1960 година промишлената продукция е нараствала средно годишно със 16,4%, а за 1961 година нарастването е 9,9%. Освен това за по-голямото нарастване за периода 1957-1960 година оказа влияние и дадените през 1960 година увеличения на заплатите на почти всички категории работници и служители.

При анализа на причините за сравнително по-ниския растеж на доходите на населението от заплати през 1961 година трябва да се отбележи и ролята на подобреното съотношение между растежа на производителността на труда и растежа на средната работна заплата, което е значителен успех в развитието на нашата икономика през 1961 година. В изпълнение указанията на Мартенското съвещание на ЦК на БКП с партийните и стопански ръководители, неикономичното разходване на фонда работна заплата беше ограничено в значителна степен, което доведе до чувствителни икономии във фонда на работната заплата. От неоспоримия дял на онова нарастване на промишлената продукция, което е получено в резултат на повишена производителност на труда, се увеличи в сравнение с 1960 година от 23,5% на 80,0%. Повишената производителност на труда се отрази благоприятно върху паричното обръщение, като намали разходите за единица продукция.

Докато за периода 1957-1960 година паричните доходи на селското население са нараствали ежегодно средно с 19,0%, за 1961 година в сравнение с 1960 година те нараснаха със 7,6%.

Поради по-слабата реколта на тютюнните, памука, зърнени храни и някои други селскостопански култури, паричните доходи на трудово-кооперативните земеделски стопанства за 1961 година не се реализираха в предвидения размер. Във връзка с това през годината стопанствата се ориентираха към по-предпазливо авансиране на кооператорите, за да не допусне преавансиране. Вместо предвиденото по баланса за паричните доходи и разходи на населението авансиране на

кооператорите до 70% от плановия паричен трудов ден, според направени изчисления авансирането през годината достигна средно 64,7%. Това оказва влияние за намаляване на плащанията от банката в налични пари на трудово-кооперативните земеделски стопанства. Общо през 1961 година на трудово-кооперативните земеделски стопанства се изплатиха от банката 5.872 милиона лева срещу 5.821 милиона лева през 1960 година или само 0,9% повече.

На основата на по-бързото възвръщане чрез стокооборота и пусканите в обръщение пари, на повишената скорост на паричния оборот и на по-малкия ръст на паричните доходи на населението, през 1961 година средният размер на паричното обръщение бе малко по-висок от средния размер за 1960 година. В сравнение с 1960 година средният размер на паричното обръщение през 1961 година нарасна само със 100 милиона лева, докато за периода 1957-1960 година средният размер на паричното обръщение е нараствал ежегодно средно с 295 милиона лева.

Сравнително ниският размер на паричното обръщение през 1961 година се дължи на действието през този период на временни фактори, които предизвикаха необичайно голямото изтегляне на пари от населението по линията на стокооборота.

Наред с това през годината се отбелязаха някои явления в областта на цените, които са от значение за покупателната сила на лева.

При база 1952 година равна на 100, индексът на цените на дребно през 1960 година е 70,7, а индексът на покупателната сила на лева - 141,4.

По предварителни данни през 1961 година, вследствие увеличаването цените на дребно на някои видове месо и месни произведения както и цените на ракиите и подсладените спиртни напитки, тютюневите изделия и вносните електронагревателни уреди, индексът на цените на дребно се увеличи на 71,2, а индексът на покупателната сила на лева се намали на 140,4.

С решение на Централния комитет на Българската комунистическа партия и Министерския съвет от 18 юли 1961 година, на банката се възложиха отговорни задачи по изменението на мащаба на цените и обмяната на намиращите се в обръщение пари с нови пари. Успешното изпълнение на тези задачи изискваше продължителна и сериозна подготовка, която обхваща повече от 7-8 месеца.

Важен момент в подготовката на обмяната беше работата във връзка с установяването на новия мащаб на цените, на валутния курс и на златното съдържание на новия лев, както и изготвянето на образците на новите банкноти и монети - емисия 1962 година. Съществено значение за осигуряване на безупречно провеждане на обмяната беше и предварителната работа, която банката извърши по доставката на новите пари от Съветския съюз и по разпращането им до всички банкови клонове, както и своевременното организиране и обзавеждане със съдействието на народните съвети и местните органи на Министерството на вътрешните работи на 1.954 обменни пунктове из цялата страна.

Качественото и срочно извършване на цялата подготвителна работа осигури всички необходими условия през 1962 година обмяната да протече и да приключи при пълен ред.

## II. КРЕДИТНА ДЕЙНОСТ

Българската народна банка проведе своята кредитна дейност в съответствие с утвърдените от Министерския съвет тримесечни кредитни планове. В своята практическа работа банката се ръководеше от указанията, дадени на Мартенското съвещание на стопанските и партийни ръководители за осигуряване изпълнението на народностопанския план по всички показатели, за разкриване и използване на резервите в предприятията, ускоряване обръщаемостта на оборотните средства главно чрез ликвидирането на свръхплановите, залежали и ненужни на предприятията материали и стоки, за снижение себестойността на продукцията и разходите на обръщението.

За изпълнение на тези задачи и за по-нататъшното усъвършенствувание на кредитната система, банката внесе редица промени в документите по кредитирането. Установи се по-строг режим за кредитиране на предприятията, които не изпълняват пла-

новете за печалбата и себестойността и не запазват собствените си оборотни средства.

По-съществени промени бяха направени в реда за кредитиране на предприятията със заеми за изкупуване на селскостопански произведения. И след извършените промени се запази привилегированото безлимитно изплащане на кредитируемите стоково-материални ценности. Наред с това обаче се предвиди основните и спомагателни материали, амбалажът и амбалажните материали и готовата продукция да се приемат за кредитиране вече само в размери, предвидени в плановете на предприятията, вместо фактическите налични количества, както беше преди.

Въвеждането на тези ограничения бе предизвикано от наличието на значителни надплани и залежали количества готова продукция и излишен амбалаж.

Въведеното през 1959 и 1960 година пряко кредитиране на 428 трудово-кооперативни земеделски стопанства, по решение на Министерския съвет се разшири и приложи за всички останали стопанства.

Подобри се съставянето и отчитането на кредитния план.

Банката наблюдаваше от близо изпълнението на плановете на предприятията и анализираше резултатите от тяхната дейност.

При извършваните анализи се разкриваха по-пълно недостатъците и слабостите в работата на предприятията, за отстраняването на които се изискваха конкретни и срочни мероприятия и се следеше за тяхното изпълнение. Когато слабостите не се отстраняваха и работата не се подобряваше, банката сигнализираше пред съответните държавни и партийни органи или прилагаше кредитни санкции. По този начин тя въздействуваше върху предприятията и висшестоящите им организации за отстраняване на слабостите.

Размерът на кредитите, утвърдени с тримесечните кредитни планове и тяхното използване е даден в таблица по приложение № 2. Както показват данните в таблицата, кредитният план е изпълняван с известни отклонения. През първото тримесечие не бяха усвоени 266,1 милиона лева или 1,5 %, през второто - 1.101,4 милиона лева или 6 %, през третото - 273,2 милиона лева или 1,5 %, а

през четвъртото тримесечие планираните кредити бяха превишени с 572,1 милиона лева или 3,6 %. По отделни видове заеми отклоненията са по-значителни.

Явилите се отклонения в изпълнението на кредитните планове през 1961 година са резултат главно на някои особености в изпълнението на народностопанския план, на изменението в начина на кредитирането на ТКЗС и на известни неточности в планирането на кредитите. В повечето случаи отклоненията от планираните кредити бяха свързани с изпълнението на планове в селското стопанство.

Обемът на отпуснатите от банката заеми се увеличи от 149 милиарда лева през 1960 година на 168 милиарда лева през 1961 година. В промишлеността те нараснаха от 47,3 милиарда лева на 52,4 милиарда лева, в търговията - от 93,2 милиарда лева на 102,1 милиарда лева и в селското стопанство от 8,6 милиарда лева на 13,5 милиарда лева.

Въпреки това средномесечните остатъци на редовните и просрочените заеми намаляха от 16.949 милиона лева през 1960 година на 16.721 милиона лева през 1961 година или с 228 милиона лева. Намалението е главно при просрочените заеми, средномесечните размери на които се намалиха от 1.433 милиона лева за 1960 година на 900 милиона лева за 1961 година или с 533 милиона лева.

Намалението на средномесечните остатъци на редовните и просрочените заеми е резултат главно на постигнатото през 1961 година ускорение на обръщаемостта на банковите заеми общо от 41,3 дни на 35,7 дни, което се вижда от таблиците по приложения № 3 и 6.

Докато през 1960 година обръщаемостта на редовните банкови заеми е 37,3 дни и на просрочените - 40,9 дни, през 1961 година тя е съответно 34,1 дни и 23,4 дни.

Ускорение в обръщаемостта на банковите заеми е постигнато в промишлеността, вътрешната търговия и селското стопанство.

Размерите на редовните и просрочените заеми на 31 декември 1960 и 1961 година, разпределени по отрасли на народното стопанство са показани в следната таблица:

Отрасли и сектори	Остатъци на редовните и просрочените заеми на:				+увеличение -намаление	
	31.XII.1960 г.		31.XII.1961 г.			
	млн. лв.	%	млн. лв.	%	млн. лв.	%
1. Промисленост	6.108	37,9	5.903	37,5	- 205	3,3
2. Вътрешна търговия	5.914	36,7	5.169	32,8	- 745	12,6
3. Матер.техн.снабдяване	1.362	8,4	1.849	11,7	+ 487	35,7
4. Външна търговия	1.266	7,8	1.636	10,4	+ 370	29,2
5. Селско стопанство	1.435	8,9	1.161	7,4	- 274	19,1
6. Транспорт	41	0,3	34	0,2	- 7	17,1
Всичко:	16.126	100	15.752	100	- 374	2,3
от тях:						
а/ държавен сектор	13.467	83,5	13.524	85,9	+ 57	0,4
б/ кооперативен сектор	2.659	16,5	2.228	14,1	- 431	16,2

Както показват данните, общата сума на редовните и просрочените заеми към 31 декември 1961 година спрямо същата дата на 1960 година е намалена с 374 милиона лева. Най-голямо е намалението във вътрешната търговия - 745 милиона лева, в селското стопанство 274 милиона лева, в промишлеността 205 милиона лева и други. В същото време заемите в материално-техническото снабдяване са увеличени с 487 милиона лева и във външната търговия с 370 милиона лева.

Трябва да отбележим, че до 1960 година общият размер на банковите кредити непрекъснато нарастваше. От началото на 1961 година започна да се очертава тенденция на намаляване на кредитите общо в народното стопанство и в някои отрасли, което показва, че през 1961 година е постигнато значително по-добро използване на оборотните средства и по-бърза

обръщаемост на същите. Това се дължи преди всичко на взетите мерки от стопанските и партийните ръководители и на повишената активност на трудещите се след Мартенското съвещание.

Измененията в размера на кредитите през последните пет години се виждат от следната таблица:

Години	Размер на всички редовни и просрочени заеми в края на годината	Ръст на заемите спрямо предходната година	Средномесечен размер на всички редовни и просрочени заеми през годината	Ръст на заемите спрямо предходната година
	млн. лева	%	млн. лева	%
1957	10.102 ✓	8,5	9.909 ✓	3,3
1958	11.615 ✓	15,- ✓	11.288 ✓	13,9 ✓
1959	14.370 ✓	23,7 ✓	14.224 ✓	26,- ✓
1960	16.126 ✓	12,2 ✓	16.949 ✓	19,2 ✓
1961	15.752 ✓	-2,3 ✓	16.721 ✓	-1,4 ✓

За настъпилите промени в кредитите и за неравномерното им изменение през отделните години оказва влияние освен изтъкнатите фактори и някои други причини като например: приввеждането през 1959 година на кредитиране със заеми по оборота на всички несезонни промишлени предприятия, въвеждането на цялостно кредитиране производствените разходи на всички ТХЗС в страната през 1960 и 1961 година, измененията в изкупните цени на някои селскостопански произведения, разсрочването на заемите на финансово затруднените ТХЗС и други.

### 1. Кредитиране на отраслите на народното стопанство а/ Кредитиране на промишлеността

При кредитирането и контрола на предприятията от промишлеността през 1961 година банката насочи усилията си преди всичко към затягане режима на кредитирането. Особено внимание се обръща на кредитирането със заемите за планови запаси, тъй като нередко, чрез системно кредитиране на надпланови количества стокно-материални ценности със заеми за планови запаси през всички тримесечия, на предприятията фактически се предоставяше допълнителен норматив от оборотни средства, което е неправилно. Обръща се внимание също и на въздействието на банковите клонове върху предприятията за изпълнение плановете им за оесобстойността и печалбата.

В резултат на внесените изменения в инструкциите на Банката и на повишената изисквателност към Банковите клонове при кредитирането и контрола, се постигнаха значителни успехи, които обаче все още не са достатъчни.

С цел да се ликвидират намиращите се в промишлените предприятия от дълго време излишни и ненужни ценности и да се осигури по-рационалното използване на оборотните средства, Министерският съвет с постановление № 72 от 1960 година задължи промишлените предприятия да декларират пред снабдителните предприятия всички излишни и ненужни материали и резервни части, а снабдителните предприятия - да вземат мерки за тяхното оползотворяване.

През годината Банката засили своя контрол по изпълнение постановленията на Министерския съвет за деклариране от предприятията и изкупуване от снабдителните предприятия на излишните и ненужните материали и резервни части. Банковите клонове взеха дейно участие и в комисиите по установяване, заличаване и ненужни материали и резервни части. В резултат на засиления контрол към 1 април 1961 година бяха допълнително декларирани материали за 330 милиона лева. От общо декларираните материали, до края на 1961 година бяха оползотворени от промишлените предприятия или продадени на други предприятия материали за 355 милиона лева. В промишлените предприятия останаха неизкупени декларирани материали за 140 милиона лева, голяма част от които са специфични за отделните предприятия и не подлежат на изкупуване и преразпределяне.

Въпросът за навременното ликвидиране на останалите в промишлените предприятия неизкупени материали и части е доста труден за разрешение, като се има пред вид техния състав. Така, от групата (стоково-материални ценности) "Машини и съоръжения" не са изкупени части за 17 милиона лева, повечето от които са резервни части за текстилни, обущарски и други машини, излезли от употреба. Не са изкупени химикали за около 14 милиона лева, част от които са изостанали от много години и са със съмнителна годност.

За да се въздействува за по-бързото оползотворяване на декларираните материали Банката ги заличава от кредитиране. Независимо от изложената кредитна санция, Банката следи и



контролира непосредствено изпълнението на поставената задача от предприятията.

Общият размер на редовните и просрочени заеми в промишлеността към 31 декември 1961 година възлезе на 5.903 милиона лева и в сравнение с остатъка в края на 1960 година е намалял с 205 милиона лева. Намаление на заемите в промишлеността в края на годината се явява за първи път от 1957 година насам.

Снижени са с 425 милиона лева и средномесечните остатъци на редовните и просрочени заеми в промишлеността, които от 6.641 милиона лева за 1960 година, са се намалили за 1961 година на 6.216 милиона лева. Това показва, че през цялата 1961 година промишлените предприятия са ползували по-малко заемни средства, отколкото през 1960 година. Трябва да отбележим, обаче, че просрочените заеми през 1961 година са се увеличили в сравнение с 1960 година.

Намалението на заемите в промишлеността е главно по заемите за изкупуване. В края на 1960 година тези заеми възлизаха на 3.236 милиона лева, а на 31 декември 1961 година са 2.763 милиона лева или в по-малко с 473 милиона лева.

Съществена причина за намаляването на заемите за изкупуване в края на 1961 година е преустановеното през годината отпускане на аванси от изкупвателните предприятия на трудово-кооперативните земеделски стопанства срещу договорените за изкупуване селскостопански произведения. Раздадените аванси в края на 1960 година възлизаха на 216 милиона лева. Ако заемите на промишлеността на 31 декември 1960 година бъдат намалени с тази сума, реалното намаление на същите за 1961 година остава 257 милиона лева.

Основната причина за намаляването размера на тази заеми е неизпълнението на плана за изкупуването на някои селскостопански произведения. Вследствие на неблагоприятните климатични условия през 1961 година не се изкупиха около 20.000 тона царевича, 27.000 тона слънчогледово семе, 10.000 тона фасул, 5.000 тона оризова арпа, 365.000 тона захарно цвекло, 30.000 тона неомаганен памук, 161.000 тона грозде и други.

Независимо от общото намаление на заемите за изкупуване, предприятията към управление "Месоцентра" и управление "Винпром" увеличиха размера на ползуваните заеми през 1961 година със 132 милиона лева.

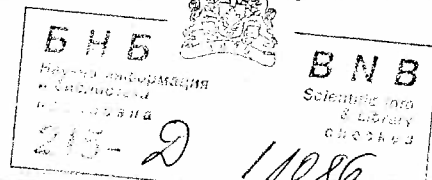
В сравнение с 1960 година управление "Месоцентра" ползува повече заеми за 87 милиона лева, поради изпълнение на плана за изкупуване на добитък и увеличение на преходните запаси от месо.

Управление "Винпром" не само не изпълни плана за изкупуване на грозде за 1961 година, но и изкупеното през същата година грозде бе с 18.000 тона по-малко от 1960 година. Въпреки това ползуваните заеми в края на 1961 година са с 45 милиона лева повече от заемите към 31 декември 1960 година. Това увеличение в края на годината се дължи на допуснатото по решение на Министерския съвет кредитиране на готовата продукция на управление "Винпром" по фактическа себестойност, която е по-голяма от плановата, вследствие на употребените допълнителни количества захар в производството на вино поради неизпълнението на плана за изкупуване на гроздето.

Заемите за планови запаси в промишлеността нараснаха от 605 милиона лева в края на 1960 година, на 701 милиона лева на 31 декември 1961 година, или със 96 милиона лева. Увеличението е главно в предприятията от текстилната промишленост.

Увеличението на заемите в текстилната промишленост идва от това, че производството на вълнени тъкани през 1961 година бе с 9 % по-малко в сравнение с 1960 година, а количеството на изкупената вълна се запази почти в същите размери както през 1960 година. Това доведе до увеличаване на запасите от вълна, а оттам и на ползуваните кредити за нея.

Независимо от общото увеличение на заемите за планови запаси, в някои предприятия те чувствително намаляват. При промкомбинатите, например намалението възлиза на 29 милиона лева и представлява 41 % от общата сума на заемите за планови запаси на промкомбинатите към 31 декември 1960 година. Намалението на заемите е резултат главно на засилване контрола при кредитирането, вследствие на което бяха изключени от кредитиране някои групи стоково-материални ценности, наличностите от които от години наред са постоянно над норматива и трябва да се покриват със собствени оборотни средства.



Заемът по оборота, който е основен заем при предприятията с несезонна дейност, запази почти еднакъв размера си в края на 1961 година в сравнение с 1960 година. Въпреки значителното увеличение на производствената програма през 1961 година, заемът по оборота нарасна от 930 милиона лева в края на 1960 година на 943 милиона лева на 31 декември 1961 година или само с 13 милиона лева.

Банката кредитира производствената дейност на предприятията, поради което обемът на банковите заеми в промишлеността зависи главно от обема на промишлената продукция, макар и тази зависимост да не е строго пропорционална. Освен измененията в обема на промишлената продукция, тази зависимост отразява също така и ефективността на използването на банковите заеми и общо на оборотните средства в промишлеността, което се вижда от следната таблица:

Година	Обща промишлена продукция по фабрично-заводски цени на 1.IV.1956 г.		Редовни и просрочени заеми в промишлеността-средномесечни за годината			Банковите кредити в % към общата продукция гр.5 към гр.1
	в млн. лв.	В % към предход. година	Всичко	Без заемите за авансир.	В % към предход. година	
А	1	2	3	4	5	6
1957	30.820	-	2.718	2.473	-	8,0
1958	35.443	115,0	3.639	3.318	134,2	9,4
1959	42.694	120,5	5.589	4.860	146,5 1/	11,4
1960	48.381	113,3	6.641	6.113	125,8	12,6
1961	- 2/	109,9 2/	6.216	6.161	100,8	11,6 2/

1/ За 1959 г. 20,5 пункта от нарастването на заемите са от увеличението на заемите в резултат на прехвърлянето на несезонните предприятия на кредитиране по оборота.

2/ За 1961 г. липсват съпоставими данни за общата промишлена продукция. По фабрично-заводски цени към 1 януари 1960 г., промишлените предприятия на окръжно и централно подчинение са произвели през 1961 г. 9,9 % повече продукция отколкото през 1960 г.

Приведените данни показват, че наред с нарастване обема на общата промишлена продукция расте и абсолютната сума на банковите кредити в промишлеността. Трябва да се отбележи, обаче, че до 1960 година банковите кредити растат с по-голям темп, отколкото темпът, с който нараства общата промишлена продукция, което не може да се приеме за нормално явление. През 1961 година темпът на нарастването на банковите кредити е по-малък от нарастването на промишлената продукция, което явно говори за по-ефективното използване на банковите кредити. За същото говори и ускорената обръщаемост на редовните заеми в промишлеността от 48 дни за 1960 година на 39,5 дни за 1961 година. Нато се има пред вид, че през същия период относителният дял на банковите заеми във формирането на оборотните средства непрекъснато се е увеличавал, следва да се направи извода, че през 1961 година е налице по-добро използване на оборотните средства.

#### б/ Кредитиране на вътрешната търговия

Общият размер на редовните и просрочените заеми на държавните и кооперативните търговски предприятия на едро и дребно към 31 декември 1961 година възлиза на 5.169 милиона лева. В сравнение с остатъка към края на 1960 година същият е намален със 745 милиона лева.

Намаление с 366 милиона лева показва и средномесечният размер на заемите през 1961 година.

Редовните заеми на търговските предприятия са увеличени от 4.264 милиона лева в началото на годината на 5.050 милиона лева в края на годината или със 786 милиона лева. През същия период просрочените заеми са намалени от 1.651 милиона лева на 119 милиона лева или с 1.532 милиона лева. Голямо разместване между редовните и просрочените заеми се дължи на обстоятелството,

че през 1960 година, поради неизпълнение на плана за стокооборот и натрупване на свръхпланови запаси от стоки, банката санкционира много търговски предприятия като отнесе в просрочие частта от заемите по стокооборота, която съответствува на неизпълнението на плана за стокооборота и натрупаните свръхпланови запаси. В началото на 1961 година обезпечените със стоки просрочени заеми бяха преоформени в редовни. През 1961 година планът за стокооборота се изпълняваше добре от повечето търговски предприятия, поради което просрочените заеми, по тази причина, бяха сравнително малки. Освен това, през четвъртото тримесечие на 1961 година във връзка с предстоящата промяна в мащаба на цените и заменяването на старите пари с нови бе наредено да се преоформят в редовни просрочените заеми на търговските предприятия като същевременно за образуваните нови стокови запаси, независимо от стоковите нормативи, банката да не прилага кредитни санкции.

Размерът на банковите кредити във вътрешната търговия е в пряка връзка със стоковите запаси и с изпълнението на плана по стокооборота, което се вижда от следните данни:

/в милиони лева/

Година	Реализиран стокооборот		Стокови запаси в края на годината		Заеми по стокооб., по спец. разп. и просрочени заеми-обезпеч.	
	по цени на съответната година					
	Сума	В % към предш. година	Сума	В % към предш. година	Сума	В % към предш. година
1958	18.424	-	7.104	-	5.223	-
1959	21.581	117,1	7.796	109,7	5.468	104,7
1960	23.883	110,6	8.063	103,4	5.556	101,6
1961	26.209	109,7	7.478	92,7	4.842	87,6

/предвар. данни/

Увеличаването на стоковите запаси през периода 1958 - 1960 година е съпроводено с увеличаване на банковите кредити, като темпът на нарастването на банковите заеми е по-малък от този на стокооборота и стоковите запаси. Това съотношение се запазва и по отношение намаляването на стоковите запаси и банковите кредити през 1961 година спрямо 1960 година. То е резултат на по-бързата обръщаемост на банковите заеми.

На това явление би могло да се даде положителна оценка при положение, че структурата на стоковите запаси е в съответствие с потребителското търсене. Факт е обаче, че тя не отговаря напълно на потребителското търсене.

През последните години и особено през 1961 година структурата на стоковите наличности се влоши и в значителна степен не съответствува на потребностите на населението. В стоковите фондове има значителни количества залежали и труднопласируеми стоки.

С точка 70 на 5-то постановление на Министерския съвет от 1961 година, пред Министерството на вътрешната търговия, изпълнителните комитети на окръжните народни съвети и Централния кооперативен съюз, бе поставена задача, през 1961 година да осигурят включването в стокооборота на дребно на част от преходните стоков запаси към 31 декември 1960 година, намиращи се в търговската мрежа в размер най-малко за 700 милиона лева. Във връзка с това, вниманието и усилията на Министерството на вътрешната търговия и Банката бе насочено към ликвидирането на залежалите и труднопласируеми стоки. В резултат на взетите мерки, по данни на Министерството на вътрешната търговия, през 1961 година са продадени залежали и труднопласируеми стоки за 360 милиона лева.

Възвличането в стокооборота на част от преходните запаси през годината се осъществи в значителна степен за сметка на редовните и от текущо производство стоки. Поради това потребителското търсене през 1961 година остана незадоволително въпреки наличието на немалък по стойност стоков запас.

По данни от банковите клонове към 31 декември 1961 година в търговските предприятия на едро и на дребно има залежали и не търсени стоки за не по-малко от 350 милиона лева: залежала конфекция, обувки, вълнени, памучни и копринени тъкани, трикотаж, някои по-стари модели велосипеди, мотоциклети и други.

Поради недостатъчно строгото прилагане от всички банкови клонове на предвидените кредитни санкции и мерки за въздействие и по някои други причини, от редица години банката кредитира значителна част от тези стоки, което е не само в противоречие с принципите на краткосрочното кредитиране, но и не стимулира предприятията за тяхната продажба. Трябва да се има пред вид при това, че голяма част от тези стоки са загубили част от своята потребителна стойност и не могат да се продават по единните цени на дребно, по които се водят в балансите на предприятията. Намираме, че Министерството на вътрешната търговия и

Централният кооперативен съюз трябва да набележат реални мерки за ликвидиране на тези стоки. За целта е необходимо по отношение на по-голямата част от тях най-целесъобразно да се използват набраните отчисления за поправка и обезценка на непълноценни стоки с оглед цените им да се намаляват до размери, по които те действително да могат да се продадат. Що се отнася до съвсем непълноценните стоки, които изобщо не могат да се продават, същите да се изпишат от балансите на предприятията. С това ще се изясни по-пълно и действителното състояние на стоките запаси в страната. Установено е от банковия контрол, че в повечето случаи наличните количества неинвентарен амбалаж значително надвишават определените на предприятията нормативи. От проучванията на някои банкови клонове се констатира, че големите размери на амбалажа се дължат главно на недостатъчните грижи от търговските предприятия за своевременното освобождаване и връщане на амбалажа, а от друга страна и на отказите на доставчиците да го приемат веднага. Контролът на банката в това отношение в повечето случаи не беше достатъчен. Вместо да въздействува ефективно за снижение на натрупаните свръхпланови запаси от неинвентарен амбалаж, банката не рядко допускаше тяхното кредитиране.

#### в/ Кредитиране на външната търговия

През годината банката засили контрола и въздействието си върху външотърговските предприятия за осигуряване изпълнението на плана по вноса и износа. От 7.521 милиона валутни лева през 1960 година, вносът и износът достигнаха 8.117 милиона валутни лева през 1961 година или с 8 % повече.

В съответствие с увеличения стокообмен нарасна и обемът на заемите на външотърговските предприятия, който за 1961 година достигна 27.379 милиона лева. В сравнение с 1960 година отпуснатите заеми са увеличени с 1.853 милиона лева или с 7,3 %.

В края на 1960 година редовните и просрочените заеми на външотърговските предприятия възлизат на 1.266 милиона лева, а в края на 1961 година на 1.636 милиона лева или с 370 милиона лева повече. Средномесечните размери на заемите през 1961 година също превишават тези за 1960 година с 252 милиона лева.

Увеличаването на заемите в края на 1961 година се дължи и на по-големия размер на дотациите за м. декември в сравнение с размера им за предишната година, които съгласно 1716-то разпореждане на Министерския съвет от 1958 година се получават в началото на следващата година. В края на 1960 година е имало невъзстановени дотации за 578 милиона лева, а в края на 1961 година за 794 милиона лева или 216 милиона лева повече.

В процеса на кредитирането на външотърговските предприятия през годината банката поддържаше непрекъсната връзка с Министерството на външната търговия, Държавната планова комисия, Комитета по промишлеността, Министерството на финансите, групите по износа към окръжните народни съвети, заготовителните предприятия и като прилагаше разните форми за контрол и въздействие, съдействуваше за изпълнението на плана за стокообмена. Банката следеше отблизо, още при съответните промишлени и селскостопански предприятия, за своевременното производство и заготовка на предвидените в плана стоки за износ, за тяхното качество, за правилното им съхранение и транспортиране, за срочното и реално изпълнение на планове за износа и вноса, за най-ефективно използване на оборотните средства от външотърговските предприятия.

Трябва да се отбележи обаче, че въпреки преизпълнението на плана за стокообмена с чужбина, не се осигуриха пазари и не бяха изнесени от външотърговските предприятия големи количества изкупени от вътрешния пазар стоки, като памучни тъкани, нивалин, розово масло, тютюни, кабели, машини, фаянсови плочки, занаятчийски произведения и други. Освен това външотърговските предприятия не успяха да изнесат и част от изкупените в края на 1960 година износни стоки, във връзка с което банката в съгласие с П-1976-то разпореждане на Министерския съвет от 19 октомври 1961 година, изключи от кредитиране износни стоки на ДТП "Булгарплод-експорт" за 3.750 хиляди лева и на ДТП "Индустриалимпорт" за 2.410 хиляди лева.

Засилен беше контрола чрез лева и срещу залежалите вносни и износни стоки. На някои от предприятията, които допуснаха просрочие на заемите за повече от 30 дни, бяха наложени кредитни санкции, като плащания по специалната заемна сметка се допускаха само до размер на ежедневните постъпления. Въпреки въздействието на банката, залежалите вноски стоки през годината се увеличиха



от 7.085 хиляди лева към края на 1960 година на 10.092 хиляди лева към 31 декември 1961 година.

Причините за залежаването на вносните стоки са от най-различно естество: предсрочен или следсрочен внос; откази на ЦУ МТСДР да закупува някои стоки, от които има значителни количества в складовете си; внесените измервателни уреди се задържат бързото за мерки и теглилки за проверка от 3 до 5 месеци, през кое време изтича договорния срок и някои от купувачите след това отказват да изкупуват стоките; някои от стоките се продават само след разрешение от Държавната планова комисия; изменения в производствените програми на някои промишлени предприятия; доставени некачествени стоки; авансов внос за следващата година и пр.

По-значителни размери от залежали вносни стоки в края 1961 година имаше при следните предприятия: ДТП "Рудметал" - за 3.136 хиляди лева /метални изделия, кабели, графит, арматурни час електроди/; ДТП "Машиноимпекс" - за 1.565 хиляди лева /жилни и иглени вибратори, резервни части за шевни и кожарски машини, плетачни игли/; ДТП "Разноизнос" - за 975 хиляди лева /части за теле визори, части за велосипеди и моторетки, фотоапарати марна "Зорни, бутилки за вино/; ДТП "Химимпорт" - за 803 хиляди лева /хранителите желатин, хексоген, брауноксидконтакт, сол мажеф, активни въглища, антрацен, сулфатиацол/; ДТП "Електроимпекс" - за 2.556 хиляди лев /различни технически измервателни уреди, лагери, кондензатори, радиолампи, ролетки/. Към 30 април 1962 година залежалите вносни стоки във външнотърговските предприятия възлизат на 10.280 хиляди лева /стар курс/.

Залежалите износни стоки също така показват увеличение от 13.773 хиляди лева в началото на година на 24.306 хиляди лева : края на годината, като за голяма част от тях няма осигурени пазар. По-големи количества от тези стоки има при ДТП "Машиноимпекс" за 8.050 хиляди лева /машини/, ДТП "Индустриалимпорт" за 6.140 хиляди лева /памучни тъкани/, ДТП "Техноекспорт" за 2.365 хиляди лева /машини и съоръжения/, ДТП "Химимпорт" за 1.885 хиляди лева /стари реколти билки, лавандулово масло, лайково масло и др./, ДТП "Електроимпекс" за 1.964 хиляди лева /електросъоръжения/, ДТП "Българ-плоденспорт" за 1.642 хиляди лева /сушен пръз, Маринована капия, замразен фасул, замразени моркови и други/ производство от 1960 година, чиято продажба е съмнителна. Към 30 април 1962 година във външнотърговските предприятия има залежали износни стоки общо за 214.200 хиляди лева /стар курс/, в това число за 171.270 хиляди лева изкупени стоки за износ по 225-то постановление на Министерския съвет, които трябваше да бъдат изнесени до 30 април 1962 г.

Особено внимание трябва да се обърне на въпроса за производството на машини за износ, които не отговарят на изискванията на външния пазар. Такива са например залежалите при ДТП "Машиноекспорт" 31 броя дървообработващи машини, производство на ДМЗ "Машстрой" - Троян, които многократно са отказвани от чуждестранните купувачи поради това, че са стари модели и че дефектите им са по-големи от допустимите. В същото износно предприятие има 121 броя тонгопълначни машини, произведени през 1961 година в ДИП "Млада гвардия" - Хасково по задание на Булгартабак и Машпро, които изобщо не могат да се приложат в чуждестранната търговска дейност. ДМЗ "Победа" - Сливен произвежда сушилни за плодове и зеленчуци тип "Шилда", които са твърде обемисти и чието въвеждане експлоатация изисква допълнителни капиталовложения - котелно помещение с 30 метров кумин и допълнителен парен котел, докато на световния пазар се предлагат такива машини с вграден отоплителен генератор. Поради тези причини ДТП "Машиноекспорт" не може да намерява пазар за закупените от него 11 броя такива машини. Останаха не изнесени поради подобни причини и 43 броя бетонобъркачки, 8 броя белюстни каменотрошачки, месомелачки, яйцесортировачки и пр.

Наред с това трябва да се отбележи, че продължава да се планира за износ и такава продукция, производството на която още не е усвоено. Тази практика става причина за пускането на външния пазар на недостатъчно изпитани и подобрени серии от тези производства, което крие реална опасност от компрометиране на нашия износ в чужбина.

Така например по плана на ДМЗ - Търговище за 1962 година са предвидени за производство 200 броя месомелачки за Чехословакия. Прототип от същите е изпратен за изпитание през м. април 1962 година и още не е одобрен. В плана на завод "Бъдащност" - Чирпан са предвидени за производство междуредови култиватори също за Чехословакия. Произведените образци не са одобрени. Чешкият купувач предлага да бъде конструиран нов тип култиватор, за което е необходимо най-малко една година време. С отказа на Чехословакия да закупи тези култиватори се осуетява всякаква възможност за продажбата им, тъй като други страни не се интересуват от тях.

Наличието на посочените нередности показва, че по вноса и износа се допускат съществени недостатъци. Необходимо е Министерствата на външната търговия и Комитетът по промишлеността да вземат спешни мерки за подобряване работата на външнотърговските предприятия и на предприятията, произвеждащи продукция за износ, както и за ликвидирание на залежалите вносни и износни стоки, фигуриращи по балансите на външнотърговските предприятия към 31 декември 1961 година.

г/ Кредитиране на материално-техническото снабдяване

14  
162  
167  
166  
111  
275

Редовните и просрочени заеми на предприятията за материално-техническо снабдяване в края на 1961 година достигнаха 1.849 милиона лева или с 487 милиона лева повече в сравнение с размера им на 31 декември 1960 година. Нараснаха и средномесечните размери на заемите спрямо 1960 година с 245 милиона лева.

При кредитирането на предприятията за материално-техническо снабдяване през 1961 година банката насочи контрола и въздействието си освен към изпълнението на редовните задачи на тия предприятия, още и по отношение на поставените от Министерския съвет задачи с постановления № 72 от 1960 година и 153 от 1961 година за изкупуване на декларираните от промишлените предприятия залежали и ненужни материали.

Клоновете на ЦУ МТСДР изкупиха материали за 37 милиона лева, които бяха включени като ресурс по плана за материално-техническото снабдяване за 1962 година и други материали за 80 милиона лева, които ще се продават на дребно на населението и предприятията в откритите осем магазини в някои от окръзите на страната.

При изкупуването на материалите, които ще се продават в магазините на дребно, се допуснаха редица слабости. На много места откриването на магазините се забави. Някои промишлени предприятия не спазват реда за предаването на материалите на снабдителните предприятия, като не ги специфицират, не посочват мерките, номерата и цените им и пр. В това отношение банковите клонове съдействуват за отстраняване на явилите се затруднения. Въпреки това обаче, поради организационни слабости на снабдителните предприятия не бяха изкупени декларирани материали за около 16 милиона лева.

Голяма част от материалите, които ще се продават в магазините, не могат да се употребяват по редовните планове на предприятията, а от друга страна и търсенето от населението е доста ограничено. По тези причини ще възникнат сериозни

затруднения при тяхното ликвидиране. Това проличава и от извършените досега продажби. От изкупените материали за 80 милиона лева, до края на 1961 година са продадени едва за 1,4 милиона лева. За да стимулира тяхното по-бързо ликвидиране, банката ще засили контрола върху тези материали като ще следи и въздействува да се изпълняват плановете по стокооборота, които ще се дават на специалните магазини за тяхната продажба.

Пред вид сериозните затруднения, които предприятията за материално-техническо снабдяване чувствуват вследствие наличието на неиздължени им платежни документи на големи суми, на основание 180-то постановление на Министерския съвет от 1960 година, банката кредитира просрочените документи на тези предприятия по изключение до 30 дни, докато при останалите предприятия те не се кредитират. Това обаче не даде особени резултати, тъй като клиентите на снабдителните предприятия продължават да бъдат неакуратни платци.

#### д/ Кредитиране на селското стопанство

##### Краткосрочно кредитиране на ТКЗС и ДЗС

След пробното превеждане през 1959 година на 32 ТКЗС на пряко кредитиране, през 1960 година този начин на кредитиране се разшири върху още 396 ТКЗС. Резултатите бяха насърчителни и Министерският съвет с 511-то постановление от 1961 година реши новият начин на кредитиране да се разпростре от 1 април 1961 година и върху останалите стопанства. Във връзка с това през 1961 година усилията на банката при краткосрочното кредитиране на селско

стопанство бяха насочени на първо място към внедряване на прякото кредитиране във всички ТКЭС, към свързаното с него значително по-дълбоко вникване в илюминатата на отделните стопанства, към разширяване и засилване на контрола чрез лева върху цялостната им стопанска дейност.

При новия начин на кредитиране банката извършва вече цялостен и постоянен контрол върху всички разходи и приходи на стопанствата, който започва още при изготвянето и утвърждаването на производствено-финансовите планове на ТКЭС и продължава до годишното приключване и окончателното разплащане с кооператорите. При кредитирането се упражнява предварителен контрол, като се допускат за заплащане само тези разходи, които са предвидени в производствено-финансовия план. Освен това от специалната заемна сметка се заплащат редовно задълженията на ТКЭС към държавата, машинно-тракторните станции, Държавния естрахователен институт и други. Редовното извършване на проверки на място в стопанствата за изпълнението на плановете за приходите и разходите, дава възможност навреме да се разкриват допусканията слабости в дейността на стопанствата и да се предотвратява изпадането им във финансови затруднения, както и да се подобрява финансовата дисциплина.

Новият начин на кредитиране на ТКЭС разшири възможностите на банката да предотвратява преавансирането на кооператорите над установените от Министерския съвет проценти - до 60 % от планираното и до 60 % от очакваното парично възнаграждение. От извършените през 1961 година проучвания се установи, че към 31 август за еъркопроизводителните райони и към 30 септември за останалите райони, 7 % от всички ТКЭС бяха допуснали авансирание на кооператорите над 60 % от очакваното парично възнаграждение, докато през 1960 година този процент бе 15 %. Банката използва ефективно резултатите от тези проучвания като оперативно ограничава до края на годината по-нататъшното отпускане на средства за авансирание на онези стопанства, които са превишили определен процент за авансирание. По този начин размерът на авансите почти във всички случаи се свежда до края на годината до действително полагаемото се възнаграждение.

Отнасянето на всички постъпления на стопанствата по специалната им заемна сметка намалява значително размера на дълга им към банката. Вследствие на това при увеличаване на обема

на заемите на ТКЗС през 1961 година близо два пъти, средномесечните им остатъци запазиха почти същите си размери. Това се вижда и от постигнатото ускоряване на обръщаемостта на банковите заеми в селското стопанство от 82,2 дни през 1960 година на 53,9 дни през 1961 година или с 28,3 дни.

През 1961 година на ТКЗС бяха отпуснати 12.182 милиона лева заеми срещу 7.214 милиона лева през 1960 година или с 4.968 милиона лева повече. Средномесечният размер на редовните и просрочени заеми обаче е увеличен само с 24 милиона лева, а остатъкът им към 31 декември 1961 година е намален спрямо остатъка към същата дата на 1960 година с 275 милиона лева.

Наред със заемите, които ТКЗС ползват по общия ред за производствената си дейност, значителен брой финансово-затруднени стопанства дължат на банката и суми по ликвидационни заеми. Към 31 декември 1961 година тези заеми са нараснали в сравнение с края на 1960 година от 36,6 милиона лева на 122,5 милиона лева или с 85,9 милиона лева. Увеличението на заемите е резултат на извършеното съгласно 12-то постановление на Министерския съвет от 18 януари 1961 година отсрочване в издължаването на 150 милиона лева заеми на финансово-затруднени стопанства. Тези заеми се оформиха в ликвидационни и се издължават съгласно приетите от отделните стопанства погасителни планове.

Освен новият начин на кредитиране, за измененията в остатъците на заемите на ТКЗС към края на 1961 година оказва влияние и фактът, че до края на 1961 година на стопанствата се изплати прираста на младите животни, които преминават към основните стада, докато прираста за 1960 година се изплати през 1961 година.

Освен това съгласно 12-то постановление на Министерския съвет от 18 януари 1961 година, на ТКЗС се отпуснаха заеми по специални разпореждания срещу заделените преходни запаси от семена и фуражи към 31 декември 1960 година със срок за погасяване 5 години. На 31 декември 1961 година тези заеми възлизат на 170 милиона лева.

Разпоред на земаите в колхозното стопанство да по-малко и от издължения в трудовите кредитни платове в зор. Така например издълженията от издълженията зорна за зорната издължен през отдалечните трудове се дават от 1,1 до 0,1 се дават на зор, че не биха доставили издължените издължения зорна, сема, зорната, издължен и др. биха за зорната и зорна издължен. Издължените издължения издължен не издължен да се издължен зорна, издължен и др. зорната с тях разход. Земаите издължен през зорната издължен за пред-срочно издължен и издължен на редна селекционна култура, което издължен да се издължен предсрочно зорна част от отпуснатите зорна в колхозното стопанство. Зорна издължените издължените издължен през зорната не биха получени издължените зорна от редна селекционна култура.

Зав зорна с констатациите на зорната, че много ТКС нарушават разпореденията на правилния издължен за издължен, съхраняване и издължен на зорната на зорната, с което неоснователно се издължен доходите за издължен и се стига до неправилно издължен саботажните на селекционната про-дукция, зорната издължен в Министерството на зорната взе мерки за правилното издължен, осчетоводяване и издължен на зорната до зорната на зорната.

В издължене на 27-то постановление на издълженния комитет на Българската комунистическа партия и на Министерския съвет от 17 февруари 1961 година за издължене работата и издължене на издължен-производствената база на издължен издължените ТКС от планирските и издължените райони на зорната, банката, съвместно с Министерството на зорната и Министерството на зорната взе активно участие в издължене зорната на финансово-затруднените ТКС от издължените райони и в издължене на издължените за зорната укрепване и за издължене на допъл-нително финансово зорна. Част от издължените се издължене в постановление 77 от 10 януари 1962 година на Министерския съвет относно издължене зорна на финансово-затруднените ТКС.

Освен това с 27-то постановление на Министерския съвет се възложи на Министерството на зорната, Министерството на зорната, Българската народна банка и зорната издължене на зорната да проучат зорната за издължене зорната на зорната средства на ТКС и да издължене зорната в Министерския съвет.

В резултат на проучванията и по повод на извършения доклад, Министерският съвет е постановил на 17<sup>ти</sup> от 14 септември 1961 година възложил на Министерството на земеделието, Министерството на финансите, Българската народна банка и Българската академия на науките, съгласувано с окръжните народни съвети да проведат опит за нормиране оборотните средства в ДС ТНС, като за целта се изработи Инструкция за реда и методите, по които да се нормират оборотните средства в тези кооперативни стопанства.

Инструкцията за нормиране на оборотните средства е изработена и е предстоело провеждането на опита.

При кредитирането на държавните земеделски стопанства през 1961 година Банката имаше като основна задача да осигури контрола от страна на банковите клонове за недопускане натрупването на сурхпланови запаси от стоково-материални ценности, отклоняване на оборотни средства в инвестиции и ликвидирането на образуваната дебиторска задлъжнялост.

Вследствие на недостатъчния контрол от страна на Банковите клонове, резултатите от изпълнението на тази поставената задача са незадоволителни. Държавните земеделски стопанства и през 1961 година допуснаха сурхпланови запаси и отклонение на оборотни средства в инвестиции. Така нормативите на собствени оборотни средства на ДС са превишени за торове и препарати в края на 1960 година с 21.362 хиляди лева и за 1961 година с 19.942 хиляди лева, на разни материали и резервни части през 1960 година с 22.327 хиляди лева и за 1961 година с 31.220 хиляди лева.

През 1961 година ДС продължиха отклоняването на оборотни средства в загуби и инвестиции. Докато за 1960 година ДС имаха недостиг на собствени оборотни средства 103 милиона лева, за 1961 година недостигът се увеличи до 140 милиона лева. И през 1961 година недостигът е резултат на отклонени оборотни средства в загуби 75.898 хиляди лева при 61.340 хиляди лева за 1960 година в преминалия млад животни в основни стада 31.985 хиляди лева при 35.000 хиляди лева за 1960 година, в строителство - 2.203 хиляди лева при 3.000 хиляди лева за 1960 година, в строителни материали 1.180 хиляди лева, в жилищно-комунално стопанство и работнически столове - 5.553 хиляди лева при 7.140 хиляди лева за 1960 година и други.



Тъжнованията от ДС на областни средства в известни случаи се извършват и на неинтересно използвана средства за млади животни, птици и свине в основни стада, за създаване на трупни изходни, изобилни, високо качествени стокни откарва.

Колкото до резултата от получено само във връзка с дейностите в основни стада, които се намаляха общо от 4.000 хиляди лева на 1 януари на 31.000 хиляди лева или 31 декември 1961 година

и при ДС звената в края на годината се намаляха в сравнение с 1960 година.

Редовните и просрочените вземки на държавните земеделски стопанства са намалявали <sup>общо</sup> 300 милиона лева в началото на годината на 384 милиона лева на 31 декември 1961 година или с 8 милиона лева.

Намаляването е обаче само при редовните вземки, които от 323 милиона лева бяха снижени на 200 милиона лева или с 123 милиона лева, докато при просрочените вземки има увеличение от 3 милиона лева на 74 милиона лева или с 71 милиона лева.

Намаляването на редовните вземки е в резултат на неизпълнението на плевните добиви за културите култура, вследствие на което стопанствата не изтрияха необходимите количества занеси от кураж в края на годината. Освен това от стопанствата бяха закупени предсрочно до края на годината повече тютюн, отколкото през 1960 година.

#### Финансиране и кредитиране на машинно-тракторните станции

През годината банката упражняваше надзорителен и последващ контрол върху правилното изразходване от ДС на предоставените им бюджетни средства в съответствие с действителното изпълнение на производствено-финансовите им планове. Същевременно банката отпускаше необходимите кредити за осъществяване на разходите по изпълнение на производствените им програми.

През 1961 година на ДС беше улеснена производствена програма в размер на 207.540 хиляди лева или 207.540 хиляди лева, за изпълнението на която бяха предвидени 1.200.000 хиляди лева бюджетни средства.

Производствената програма беше изпълнена от МТС в размер на 214.889 хиляди декара мека оран или с преизпълнение от 7.349 хиляди декара мека оран. За изпълнение на програмата бяха изразходвани 1.290.691 хиляди лева или с 4.659 хиляди лева по-малко от предвидените бюджетни средства. При планова себестойност на 1 декар мека оран 6,20 лева, фактически бе реализирана 5,90 лева или бе постигнато снижение на себестойността с 0,30 лева на 1 декар мека оран.

*Съгласно*  
*на*  
*20*  
*декември*  
*1960*  
*г.*  
За посрещане на разходите по преизпълнение на производствената програма, до осигуряване на средства от бюджета, банката кредитира МТС с безлихвени заеми общо в размер на 12.440 хиляди лева.

През отчетния период пред банката стоеше и задачата за ликвидиране на свръхнормативните запаси от горивни и смазочни материали, резервни части и ремонтни материали в машинно-тракторните станции и недопускане образуването на нови танива, както и намаляване и ликвидиране на дебиторската им задължнялост.

През 1961 година свръхнормативните запаси се намалиха в сравнение с 1960 година от 29.270 хиляди лева на 23.845 хиляди лева или с 5.425 хиляди лева. Дебиторската задължнялост обаче се увеличи от 7.867 хиляди лева на 9.269 хиляди лева или с 1.402 хиляди лева. Очевидно банката трябва да засили своето въздействие върху МТС за решително намаляване на свръхплановите запаси и на дебиторската задължнялост.

#### Кредитиране капиталните вложения на ТИЗС

Съгласно 256-то постановление на Министерския съвет от 26 ноември 1960 година кредитирането на ТИЗС за капитални вложения бе прехвърлено от 1 януари 1961 година от Българската инвестиционна банка на Българската народна банка. С това се целеше кредитирането на цялостната дейност на ТИЗС да се съсредоточи в една банка, да се подобри и засили контролът чрез лева, да се подобри кредитното обслужване, като се осигури по-голяма ефективност и по-бърза възвръщаемост на кредитите за капитални вложения, както и да се подобри държавната дисциплина при ТИЗС.

Планът за капиталните вложения е изпълнен както следва:  
/в хиляди лева/

МЕРОПРИЯТИЯ	Капитални вложения през 1961 г.			
	П л а н		Изпълнение	
	Първоначален	В края на годината	Сума	%
1. Стопански огради	726.074	758.459	572.565	73
2. Животни:				
а/ покупка на работни и продуктивни животни	170.768	225.092	191.823	85
б/ прираст на млади животни за основни стада	775.698	1.040.565	1.027.524	99
3. Парници, колове за домати и саръци за тютюн	72.565	87.214	68.882	79
4. Машини, транспортни средства, инвентар	310.686	341.995	290.306	85
5. Трайни насаждения	290.054	291.765	229.271	79
6. Мултиративно строителство:				
а/ малки обекти	165.984	162.702	112.946	69
б/ участие в национални и окръжни обекти	101.095	105.356	98.565	94
7. Всички останали	101.161	94.554	49.250	52
Общо:	2.714.065	3.107.702	2.641.132	85

Утвърденият първоначално план бе увеличен през годината с 394 милиона лева. По-голямата част - 265 милиона лева бе определена за изплащане прираста на младите животни за основни стада, съгласно 2266-то и 2312-то разпоредяване на Министерския съвет от 2 и 9 декември 1961 година. Останалите суми бяха предвидени за постройка на 1000 децара полиетиленови оранжерии /1872-то разпоредяване на Министерския съвет от 3 октомври 1961 година/, за постройка на 10 опитни краварници и за закупуване на животни от някои збогнати от суната райони /1829-то разпоредяване на Министерския съвет от 11 октомври 1961 година/.

Увеличението на плана се извърши изключително за сметка на допълнителни банкови кредити, от които 335 милиона лева са за сметка на плана за капиталните вложения на ТКЗС за 1962 година.

Общо обемът на капиталните вложения е изпълнен в размер на 2.641 милиона лева или 85 % от плана. Най-голямо не-

изпълнение по отделните мероприятия е установено за малките хидромелиоративни обекти - 60 %, за стопански сгради - 75 % и за парници, колове и сараци и трайни насаждения по 70 %. Незапълнението на плана за капиталните вложения на ТКОС се дължи на недостатъчно строителни и посадъчни материали, незапълнение на плана за собствените приходи на стопанствата, на организационни неуредици, пререзпределение на част от банковите кредити от тези мероприятия за заплащане прираста на млади животни за основните стада.

В това отношение банковите клонове не оказаха необходимото въздействие на ТКОС за осигуряване на такова съсредоточаване на средствата за капитални вложения, което би осигуряло най-бързото завършване и въвеждане в действие на обектите и до най-голяма ефективност на вложените средства.

Изпълнението на плана за източниците на средства за капитални вложения е както следва: при предвидени собствени средства в размер на 1.873 милиона лева са използвани 1.414 милиона лева или 75 %, докато при планирани банков кредити за 1.235 милиона лева, са отпуснати заеми за 1.227 милиона лева или изпълнение 99 %. По отделни мероприятия предвидените собствени средства са използвани в следните размери: за стопански сгради 65 %, за малки хидромелиоративни обекти 40 %, за участие в национални и окръжни хидромелиоративни обекти 52 %, за покупки на работни и продуктивни животни 70 %, за трайни насаждения 60 %. Поради незапълнение на плана за постъпленията на собствените средства на стопанствата останаха неизвършени и невъведени в експлоатация редица стопански сгради, мелiorативни обекти и други.

Изпълнението на плана за постъпленията по фонд "Неделим" се вижда от следните данни:

/в хиляди лева/

ИЗТОЧНИЦИ	Постъпления по фонд "Неделим" през 1961 година		
	План	Изпълнение	
		Сума	%
1. Недовнесени суми по фонда от 1960 г.	188.526	188.717	99
2. Отчисления от паричните доходи	937.902	632.634	67
3. Амортизационни отчисления	576.361	586.622	102
4. От продажба и ликвид. на животни	513.530	593.488	116
5. Други постъпления	89.852	72.868	81
	2.306.169	2.072.329	90
6. Средства в началото на годината	160.458	160.498	100
Всичко собствени средства:	2.466.627	2.232.827	90

Ст планираните поступления по фонд "Неделни" в размер на 1.400 милиона лева, с които се планираше да се вложат в облигации 1.200 милиона лева, а разликата от 200 милиона лева е предвидана за покриване на други разходи на стопанството - погашения по заемите, основен ремонт, възстановяване отклонени оборотни средства и други, които по характер не са капиталовложения и се финансират само със средства на фонда.

Планът за поступления по фонд "Неделни" не е изпълнен главно поради несполучливите отчисления от планираните доходи на стопанството. Нереализирането на този достъплен се дължи главно на неизпълнеността на производствените програми и на получаване поради това на очакваните доходи. Освен това в края на годината в някои случаи бяха намалени процентите на отчисленията за фонда, поради това че Банковите вносове предоставиха големи допълнителни кредити за изплащане на прорасти на младите животни за основни стада, преди да се установят реалните нужди и без да се използват всички възможности за участие на стопанствата със собствени средства.

Чрез последните няколко години поступленията по фонд "Неделни" и използваните Банкови кредити за капитални вложения в ТКС значително нарастват. Това се вижда от следните данни:

/в х. леве/

Години	Поступления по фонд "Неделни"	Ръст спрямо предх. година	Използван Банков кредит	Ръст спрямо предходн. година
1959	1.040.000	-	410.000	-
1960	1.010.000	105,20	1.000.000	280,00
1961	1.710.000	105,70	1.200.000	27,30
1961	2.200.000	100,00	1.510.000	104,10

Нарастването на поступленията по фонд "Неделни" и на използваните Банкови кредити е доста нередовно през отделните години. Особено голямо е увеличението през 1961 година когато Банковите вносове са нарастнали повече от два и половина пъти. По-малкият размер на заемите през 1960 година е съществено голямото нарастване през 1961 година не се разлика, тъй като през 1961 година бяха изплатени Банковите кредити за сметка на национализация прорасти на стада животни през 1960 година.

Използуваните дългосрочни заеми за капитални вложения от ТПСЗ възлизат в края на 1960 година на 3.088 милиона лева, а в края на 1961 година те нараснаха на 4.267 милиона лева или 38%. Плана за погасяването на заемите се изпълнява редовно. Съвсем редки са случаите на допуснати просрочия. В края на 1961 година има просрочени заеми само за 350 хиляди лева, което съставлява 0,01 % спрямо общата сума на ползуваните заеми.

Освен дългосрочните кредити за капитални вложения през 1961 година по кредитния план за капитални вложения на ТПСЗ бяха предвидени 300 милиона лева за отпускане на краткосрочни заеми за капитални вложения срещу предстоящи постъпления по фонд "Неделим". От предвидената сума през годината са използвани само 66 милиона лева или 22%. Със срок до 31 декември 1961 година са отпуснати заеми за 51 милиона лева и със срок до 31 март 1962 година - 5 милиона лева. В края на 1961 година от отпуснатите заеми не са погасени и са отнесени в просрочие заеми за 600 хиляди лева. Незадоволителното ползуване на тези заеми се дължи главно на това, че стопанствата се въздържат от получаването на заемите, понеже не са сигурни в тяхното своевременно издъжаване.

## 2. Заеми за малка механизация и ширпотреба

И през 1961 година заемите за малка механизация и ширпотреба бяха използвани за внедряването на мероприятия за повишаване производителността на труда, подобряване на вътрешно-заводския транспорт и съхраняването на материалните ценности, за организирането на нови производства и други.

През 1961 година банкята разреши такива заеми за 319 милиона лева или с 48% повече от 1960 година. Броят на разрешените заеми се увеличи от 3.658 за 1960 година на 5.513 за 1961 година или с повече от 50%.

Общият размер на разрешените заеми в внедрените мероприятия, разпределени по цели се вижда от следната таблица:

ПОКАЗАТЕЛИ	Разрешени заеми през 1961 година			Внедрени мероприятия кредитирани със заеми за малка механизация през 1961 година	
	Брой	Сума	Планиран иконом. ефект редуциран към 2 години	Брой	Сума в хиляди лева
<b>Общо за страната</b>	<b>5.513</b>	<b>319.432</b>	<b>637.380</b>	<b>4.578</b>	<b>209.492</b>
<b>В това число:</b>					
1. За подобряване вътрешно-заводския транспорт	740	38.868	70.694	659	32.538
2. За повишаване производителността на труда	3.113	149.976	311.182	2.622	97.374
3. За подобряване на качеството на продукцията	509	26.187	50.371	427	17.351
4. За организиране на нови производства	375	38.320	99.918	288	25.383
5. За строителство на складове и др. за съхраняване на матер. ценности	445	49.715	71.176	321	27.470
6. За организиране на ресторанти, сладкарници и др.	329	15.247	21.909	260	9.282

Най-голям е относителният дял по брой и суми на разрешените заеми и на внедрените мероприятия, както и на планирания икономически ефект, на онези мероприятия, чрез които се повишава производителността на труда. Това отговаря напълно на главното предназначение на заемите за малка механизация и ширпотреба.

От разрешените заеми в размер на 319 милиона лева, през 1961 година са ползувани заеми за 227 милиона лева или 71 %, докато през 1960 година от разрешените заеми са били ползувани 90 %.

Главните причини за намаляването на този процент са затрудненията, които се срещат при снабдяването с материали, работна ръка и несвоевременното изработване на необходимите машини и съоръжения за внедряване на мероприятията. Това наложи в редица случаи да се продължават сроковете за внедряването на мероприятията, една част от които преминаха и през 1962 година.

Въпреки това в сравнение с края на 1960 година, остатъците на ползуваните заеми към 31 декември 1961 година са нараснали от 153 милиона лева на 206 милиона лева или с 33 %. Това увеличение на заемите се дължи главно на разрешените в повече заеми и на очертаната се още през 1960 година тенденция за кредитране на мероприятията, отпуснатите заеми за които се надължават в максималния двегодишен срок. От разрешените през 1961 година заеми 75 % са със срок за надължаване над една година.

Трябва да се отбележи, че дотам още не се използват големите възможности, които създават заемите за малка механизация и ширпотреба за по-пълно използване на наличната техника, за механизация и автоматизиране на трудовите процеси.

Разпределението на остатъците по заемите в края на 1960 и 1961 година по отрасли е показано в следната таблица:

ОТРАСЛИ	Остатъци на заемите към:	
	31.XII.1960 г.	31.XII.1961 г.
	в милиони лева	
Промисленост	126	157
Търговия	19	40
Селско стопанство	1	1
Транспорт	7	8
Всичко:	153	206

Данните показват, че 94,8 % за 1960 и 95,6 % за 1961 година от заемите за малка механизация и ширпотреба са в промишлеността и търговията. Това е изцяло естествено, тъй като в селското стопанство банкята кредитира с тези заеми само държавните



земедолски стопанства, а в транспорта се кредитират само експлоатационните предприятия.

Заемите за малка механизация и ширпотреба при търговските и снабдителните предприятия през 1961 година са отпуснати главно за следните мероприятия: направи на складове за търговските предприятия на едро; направи на отклонения от ж.п. линии до складовете на ОТН; навеси за съхраняване на селскостопански произведения на изкупувателните предприятия; обзавеждане на ресторанти; построяване на санусвални; работилници за боза; за лимонда; за сладнирска изделия; хлебопекерници; покупка на камион

### 3. Индивидуални заеми

Българска народна банка има вземения от частни лица за отпуснатите им заеми до реорганизацията на банковото дело у нас през 1961 година. Голямата част от тези вземания са вече ликвидирани. Броят на длъжниците е намален от 505,30 души към 30 яни 1962 година на 1.617 души към 31 декември 1961 година или с 99,0 %, а общата сума на задълженията им от 704,017 хиляди лева към 1 януари 1962 година е намалена към 31 декември 1961 година с 21.739 хиляди лева или с 97 %.

Вземението на индивидуалните заеми през 1961 година се вижда от следната таблица:

ИНДИВИДУАЛНИ ЗАЕМИ	Остатък на 31.XII.1960 г.	/ в хиляди лева /	
		Събрани, опростени и прихванати през 1961 г.	Остатък на 31.XII.1961 г.
Съдебни вземания	25.327	5.830	19.797
Заеми на разни лица и др.	2.103	161	1.942
Всичко:	27.430	6.001	21.739

От общия размер на намалението на индивидуалните заеми 1.121 хиляди лева са събрани в брой или чрез прехвърляне на имоти и 4.570 хиляди лева са отнесени в загуба на банката, опростени са от Президиума на Народното събрание и пр. като несъбрани.

Броят на длъжниците по тези заеми е намален през 1961 година от 2.240 на 1.617 или с 33%.

Темпът на намаляването както на заемите, така и на броя на длъжниците с всяка измината година спада. Докато през 1960 година намаляването на заемите е с 6.994 хиляди лева, а на броя на длъжниците с 840, през 1961 година намаляването е съответно с 5.691 хиляди лева и с 323 длъжника. Показателен в тая връзка е фактът, че само в задълженията, които се водят при Софийския градски илюн на банката в размер на 17.835 хиляди лева, по непълни данни се съдържат несъбираеми вземания на сума 16.505 хиляди лева, което представлява 92,5 % от задълженията при илюна. Очевидно с намаляването на общата сума на индивидуалните заеми все повече нараства относителният дял на онези от тях, които са несъбираеми.

Разпределението на заемите и на длъжниците според големината на отдерните задължения се вижда от следната таблица:

ЗАДЪЛЖЕНИЯ	Към 31.XII.1960 г.				Към 31.XII.1961 г.			
	Длъжници		Задължения		Длъжници		Задължения	
	Брой	%	хил. лв.	%	Брой	%	хил. лв.	%
от 1.000 лева	890	39,7	27.156	99,0	258	13,5	19.969	91,9
от 1.000 лева	1.350	60,3	274	1,0	1.659	86,5	1.770	8,1
Всичко:	2.240	100,0	27.430	100,0	1.917	100,0	21.739	100,0

През 1961 година банката е събираща и вземания по задължения към бившата Погасителна каса, по Заема за бежанците, по Закона за икономичен строеж на жилища и по Заема за новобрачни двойки, отпускани със средства на държавата. През 1961 година броят на длъжниците по тези заеми е намален от 816 на 667 или със 149, а общата сума на задълженията - от 1.297 хиляди лева на 1.070 хиляди лева или с 227 хиляди лева. В остатъка на тези заеми в края на годината в размер на 1.070 хиляди лева по непълни данни се съдържат несъбираеми вземания в размер на 553,2 хиляди лева.

Съгласно разпоредбене № 1766 на Министерския съвет от 26 октомври 1959 година банката не може да оторочва индивидуални заеми повече от 31 декември 1962 година.

#### 4. Обезпечение на банковите заеми

С проверката на обезпечението, която се извършва ежемесечно по балансите на предприятията, се упражнява контрол за целевото използване на оборотните средства и до колко движението на кредитираните стоково-материални ценности, а оттам и издължаването на заемите в срок, съответствува на движението им предвидено по плановете за реализацията или употребата на стоково-материалните ценности.

Съгласно таблицата по приложение № 8 редовните и просрочените заеми към 31 декември 1961 година възлизат на 15.752 милиона лева. Заемите срещу стоково-материални ценности, на които е проверено обезпечението, към същата дата възлизат на 12.704 милиона лева. Останалата част са заеми за сезонни разходи, за малка механизация и ширпотреба, заеми по разплащанията и други, на които не се търси обезпечение от стоково-материални ценности.

При проверката на обезпечението на заемите към 31 декември 1961 година е установен при едни предприятия излишък от обезпечение в размер на 424 милиона лева, а при други - недостиг 376 милиона лева. В голямата си част излишъкът от обезпечение се дължи на налични, но некредитирани стоково-материални ценности, поради неизпълнение на плана за реализацията на готовата продукция и несвоевременно влягане на материалите в производството. Други причини за излишъка от обезпечение са неизпълнението на плана за печалбата, което в края на годината не е внесено в бюджета, събра на дебиторска задължияност, неиззети излишни оборотни средства и други.

Разкритият недостиг от обезпечение представлява 3 % от общия размер на заемите, на които е търсено обезпечение. Най-голям е размерът на недостига от обезпечение при промишлените предприятия - 244 милиона лева или 65 % от общата сума на недостига за всички предприятия. По отношение на ползуваните заеми срещу стоково-материални ценности от промишлените предприятия, установеният недостиг е 5,5 %. При държавните земеделски стопанства този процент е 20,4 %.

От общата сума на недостига от обезпечение веднага са погасени със средства от разплащателните сметки на предприятията 204 милиона лева, а останалата част от 172 милиона лева е отнесен

в просрочени заеми, откъдето, при спазване на установената поредност на плащанията, е издъжавана със средства от разплащателните сметки.

Главните причини за недостига от обезпечение са: изключени от кредитиране нетърсени, залежали, дефектни, некачествени и други стокowo-материални ценности; неизплатени в срок от купувачите изпратени им стоки и готова продукция; отклонени оборотни средства в спории и присъдени вземания, в липси и начети, дебитора, инвестиции и други; отклонени оборотни средства за внесени в бюджета отчисления от печалбата при неизпълнение на плана за печалбата; реализирани свърхпланови и извънпланови загуби; ненавременно покриване от бюджета на реализираните планови загуби и други.

При проверяване обезпечението на банковите заеми банковите клонове разкриват причините за установения излизък или недостиг от обезпечение и въздействуват върху предприятията за тяхното отстраняване. В някои случаи обаче банковите клонове се стисват формално и подценяват възможностите, които им се предоставят чрез проверката на обезпечението за разкриване на недостатъците в работата на предприятията. В такъв случай обикновено това е ставало причина за някои предприятия да се предоставят повече от необходимите им кредити, а други - да се лишават от необходимите им оборотни средства.

За да се следи ликвидността на банковите заеми, ежегодно по балансите на предприятията към 31 декември се установяват онези банкови заеми, които се преценяват като несъбирасни. Към 31 декември 1960 година несъбирасните банкови заеми са възлизали на 1.842 хиляди лева и се са дължали от 12 предприятия, а към края на 1961 година те са намалели на 688 хиляди лева, които се дължат от 5 трудово-производителни и 3 потребителни кооперации - всичките обявени в ликвидация.

#### 5. Източници за краткосрочното кредитиране

Състоянието на източниците на Българската народна банка, предвазначени за осъществяване на краткосрочното кредитиране на народното стопанство на 31 декември 1961 година, както в наименованията, настъпили в сравнение с 31 декември 1960 година са показани в следната таблица:

/ В МИЛИОНИ ЛЕВА /

ИЗТОЧНИЦИ	1960 г.		1961 г.	
	Сума	В % към всички източ- ници	Сума	В % към всички източ- ници
Фондове на банката	1.527	9,4	1.644	9,9
Разплащателни сметки	1.598	9,9	1.689	10,1
Текущи сметки	1.150	7,1	2.261	13,6
Сметки с бюджетите:				
а/ остатъци на републ. бюджет от минали години	712	4,4	366	2,2
б/ остатъци на републ. бюджет за текущи години	346	2,1	142	0,9
в/ остатъци на местните бюджети и на бюджетните учреждения	899	5,6	757	4,5
Преценка по паричната реформа 1952 година	2.356	14,6	2.356	14,1
Сметки с банкови институти:				
а/ Българска инвест. банка	1.925	11,9	1.776	10,7
б/ Държавна слестовна каса	1.647	10,2	1.888	11,3
в/ Държавен застр. институт	438	2,7	162	1,0
Междуклонови разплащания	557	3,5	654	3,9
Други пасиви /включително па- ричното обръщение и общото сaldo по плащанията с чужде- странните банки/	3.010	18,6	2.957	17,8
Всичко:	16.165	100,0	16.652	100,0

Както се вижда от тези данни, през 1961 година на-  
стъпиха известни структурни изменения в отделните групи на из-  
точниците, които са проявление на някои тенденции, водещи нача-  
лото си от няколко години. Значението на тези изменения може  
да се види на фона на структурата на кредитните вложения на  
банката.

Част от заемите по кредитния план за краткосрочно  
кредитиране, макар и краткосрочни, имат постоянен характер и  
не са във връзка със сезонните и други колебания и отклонения  
от народностопанския план. Такива са заемите за допълване нор-  
мативите на оборотните средства, а именно - заемите по стоко-  
оборота в търговията, които представляват 70 % от нормативите

на държавните търговски и снабдителни предприятия и заемите по оборота на промишлените предприятия, които представляват 30 % от техните нормативи.

Към тази група заеми следва да бъде причислен още и минималният размер на заемите за сезонни разходи на ТКЗС и на заемите по вноса и износа на външотърговските предприятия. Заемите на ТКЗС също се явяват като фактическо допълнение на минималните им оборотни средства, които биха могли да се считат за нормативи. Минималният размер на заемите на външотърговските предприятия, които не са снабдени със собствени оборотни средства, по същество също може да се счита за норматив.

Размерът на тези заеми с постоянен характер, възлиза на 31 декември 1961 година на 7.195 милиона лева и заема 46 % от общата сума на краткосрочните кредитни вложения.

От гледна точка на стабилността на лева Българската народна банка следва да отпуска заеми само срещу стоково-материални ценности. Това е основен принцип на краткосрочния кредит. На основание на устава на банката и отделни правителствени решения, на практика се допуска кредитиране на предприятията и без такова обезпечение. Това са заемите за малка механизация и ширпотреба и ликвидационните заеми на финансово-затруднени ТКЗС без стоково-материално покритие, които се издължават за няколко години.

Тази втора група заеми на 31 декември 1961 година възлиза на 331 милиона лева или 2 % от общата сума на краткосрочните кредитни вложения.

Третата група заеми се ползват от предприятията за покриване на кредитни нужди, възникващи в резултати на сезонността в тяхната дейност или в натрупването на необходимите им суровини, както и поради други причини, които породят разрив между

паричните приходи и разходи на предприятията, който неизбежно се явява в процеса на изпълнението на финансово-стопанските им планове. Общата сума на тази група заеми на 31 декември 1961 година възлиза на 8.225 милиона лева и представлява 52 % от общата сума на краткосрочните кредитни вложения.

Първата и втората група заеми, възлизащи общо на 7.526 милиона лева, следва да бъдат покрити с източници, които не са образувани вследствие на разрыва между приходите и разходите на предприятията, а имат постоянен, стабилен характер. Такива източници са фондовете на банката, остатъците на бюджета от минали години, разликите от преоценката по паричната реформа 1952 година и средствата на Държавната спестовна каса, общият размер на които възлиза на 6.396 милиона лева или 1.130 милиона лева по-малко от сумата на тези групи кредитни вложения. Разрывът следва да се увеличи още със 100 милиона лева, навън част от фондовете на банката служи за покритие на основните банкови средства.

При това трябва да отбележим, че от ресурсите за краткосрочно кредитиране през цялата 1961 година бяха отклонени за кредитиране на капитални вложения на ТНЭС 300 милиона лева, което положение продължава и понастоящем.

Очевидно тази структура на ресурсите на банката е неблагоприятна. Тя ще продължи да се влошава, тъй като начиная от 1962 година фондовете на банката престават да нарастват, понеже цялата чиста печалба се предвижда да се отнася в приход на държавния бюджет. Считаме обаче, че този въпрос трябва да бъде специално разгледан и решен както предвижда чл. 49 от Устава на банката.

Един от стабилните източници за краткосрочното кредитиране са средствата останали от преоценката по паричната

реформа 1952 година в размер на 2.356 милиона лева. Както отбелязахме вече, тези средства се използват фактически за допълване на нормативите на предприятията. Не смятаме това положение за неестествено, тъй като тридесетте процента от нормативите на промишлените предприятия с несезонна дейност, кредитирани от банката със заеми по оборота не се покриват от специален източник. Кредитирането на промишлените предприятия по оборота е заимствувано от Държавната банка на СССР и се практикува от банките в почти всички социалистически страни. При тях обаче нормативите на предприятията се попълват изцяло от бюджета, а частта от собствените им оборотни средства, която съответствува на дяловото участие на банковия кредит се блокира по специална сметка на предприятието при банката и служи за ресурс на самото кредитиране. У нас обаче заместените с кредит собствени оборотни средства на предприятията бяха предоставени на бюджета и се използваха от него. Смятаме, че това положение следва да се поправи.

По начало собствените оборотни средства на предприятията трябва да отговарят на минималния размер на средствата, необходими за изпълнение на стопанските им планове. Търговските предприятия у нас обаче са снабдени със собствени оборотни средства в значително по-малък размер - 30 % от определените им нормативи, а 70 % се покриват с банков кредит. Собствените оборотни средства на търговските предприятия в СССР представляват средно 50 % от определените им нормативи. Във връзка с това предлагаме собствените оборотни средства на търговските предприятия да бъдат увеличени до 50 % от нормативите на оборотните им средства. За да не се отежнява бюджетът, това увеличение на собствените оборотни средства на промишлените и търговските предприятия може да се извърши със средства от преценката по паричната реформа 1952 година.



### III. ОРГАНИЗАЦИЯ НА РАЗПЛАЩАНИЯТА. ПЛАТЕЖНА ДИСЦИПЛИНА

Обемът на безналичните разплащания, извършени чрез Българската народна банка през 1961 година, общо и по отделните форми на плащане, без тези по банковия превод, който не се наблюдава, се вижда от следната таблица:

Форми на плащане	За 1960 г.			За 1961 г.		
	Платежни документи х.бр.	Обороти в млн. лева	%	Платежни документи х.бр.	Обороти в млн. лева	%
акцентна форма	3.416,4	85.684,0	94,4	4.042,7	96.575,4	93,2
кредитиви	27,4	484,3	0,5	34,5	575,7	0,5
общи сметки	127,1	475,4	0,5	114,6	448,5	0,5
вплащателни чекове: обикновени, акцептирани и от лигирани и нелигирани чекови книжки	365,0	2.167,5	2,4	319,6	2.074,7	2,0
периодични разплащания по салдо	32,5	1.930,9	2,2	72,9	3.888,0	3,8
Всичко:	3.968,4	90.742,1	100,-	4.584,3	103.562,3	100,-

Данните показват, че обемът на наблюдавания от Българската народна банка безналичен платежен оборот през 1961 година е нараснал с 12.820,2 милиона лева или с 14,0 % в сравнение с 1960 година.

Най-голям дял от наблюдаваните от банката форми за плащане и през изтеклата година има акцентната форма - 93,2 %. В сравнение с 1960 година относителният дял на плащанията по акцентната форма е намален с 1,2 %, което се дължи на разширяване приложението на периодичното разплащане по салдо, относителният дял на които през 1961 година се увеличи с 1,6 %. Акцентната форма на плащане се предпочита от предприятията както при местните, така и при междуградските разплащания, поради преимуществата ѝ за по-бързо събиране на вземанията от доставчиците и ползуването на заем срещу платежни документи. В сравнение с останалите форми на плащане акцентната форма е сравнително

по-сложна и трудоемка, тъй като е свързана с повече записвания. През отчетната година банката извърши някои подобрения при акцептната форма на плащане, с което се намали трудоемкостта ѝ.

В изпълнение на задачата по ускоряване обръщаемостта на оборотните средства в народното стопанство, през 1961 година банката проведе мерки за ускоряване представянето на платежните документи от предприятията в банката. Въведен бе извънреден график за представяне на платежните документи, извън работното време на банката с клиентите. В резултат на това се съкрати периода на представянето на платежните документи. От извършените наблюдения за 9 дни през м.м. април, май и юни 1961 година в софийските градски клонове на банката се установи, че повече от  $2/3$  от проверените общо 45.651 броя платежни документи на сума 693.563 хиляди лева, са представени в банката на първия и втория ден от изпращането на стоките на купувачите. След третия ден са представени само 6,3 % от броя и 11,5 % от сумата на тези документи. Добри резултати в тази насока са постигнали и банковите клонове в Стара Загора, Габрово и Пловдив. От издадените на три последователни дати през н. октомври 1961 година 7.837 броя платежни документи за 151 милиона лева, повече от  $1/3$  от броя и близо  $2/3$  от сумата на тези платежни документи са представени в банковите клонове на втория ден от изпращането на стоките. След третия ден от изпращането на стоките на купувачите са представени 11,3 % от броя на тези документи, чиято сума представлява 7,7 % от общата им сума. Очевидно, взетите от банката мерки за ускоряване разплащанията между предприятията дават добри резултати.

Важен показател за състоянието на платежната и на договорната дисциплина са отказите от акцепт при акцептната форма на плащане. Броят и сумите на приетите откази от акцепт, както и относителният им дял по отношение на извършените плащания по акцептната форма през последните две години са показани в следната таблица:

Години	Извършени плащания по акцептната форма		Приети откази от акцепт		Относителен дял на отказите към плащанията	
	Броя в хиляди	Сума в млн. лв.	Броя в хиляди	Сума в млн. лв.	По	По суми
					бройки	в проценти
1960	3.416,4	85.684,0	57,8	898,8	1,69	1,04
1961	4.042,7	96.575,4	62,0	851,8	1,53	0,88
	+ 626,3	+10.891,4	+4,2	-47,0	-0,16	-0,16

От тези данни се вижда, че въпреки нарастването на плащанията по акцептната форма през 1961 година спрямо 1960 година с 18,3 % по бройки и с 12,7 % по суми, процентът на отказите от акцепт е снижен по бройки - от 1,69 % на 1,53 % и по суми - от 1,04 % на 0,88 %. С въвеждането на последващия отказ от акцепт, процентът на направените от предприятията откази от акцепт ежегодно намалява. Така, докато преди въвеждането на последващия акцепт процентът на отказите е бил около 2 % от всички плащания по акцептната форма, през 1959 година този процент е 1,41 %, през 1960 година - 1,04 % и през 1961 година - 0,88 %. Този факт потвърждава, че с въвеждането на последващия акцепт се направи крачка напред в ускоряването на разплащанията между предприятията и стопанските организации, без каквито и да е отрицателни последици. Намаляването процента на отказите от акцепт говори и за подобряване на договорната дисциплина на предприятията и организациите.

Приетите от банката през 1960 и 1961 година откази от акцепт по причини се групират както следва:

Причини за отказите от акцепт	Относителен дял на отказите в проценти	
	За 1960 г.	За 1961 г.
1. Непоръчани доставки или такива надвишаващи договорните количества .....	35,6	42,5
2. Некачественост, нестандартност, некомплектност на доставката или нарушение на асортимента..	8,4	7,0
3. Други нарушения на договора, поръчката или закона, неизплатени доставки, платени вече доставки или аритметически грешки	56,0	50,5
	100,0	100,0

От проучванията относно причините за отказите от акцепт се установи, че през отделните тримесечия на 1960 година относителният дял на отказите от акцепт по суми за недоговорирани /непоръчани/ доставки или такива надвишаващи договорните количества е бил 43,3 %, 47,1 %, 38,7 % и 35,6 % от всички приетите откази. През 1961 година той бе съответно 42,2 %, 44,0 %, 42,2 % и 42,1 %. Увеличеният относителен дял на отказите от акцепт поради недоговорирана /непоръчана/ стока през последните две тримесечия на 1961 година говори, че доставчиците през този период са допуснали повече нарушения на договорната дисциплина, в сравнение със същия период на 1960 година. Тези нарушения се дължат главно на неритмичност в производството към края на годината и на изпращане на купувачите повече от договорените количества стоки за по-добро отчитане изпълнението на плановете. Освен това от извършените проучвания по договорната дисциплина се установи, че в редица предприятия няма обвързване между производствените планове и плановете за пласмента и материално-техническото снабдяване. Съществена причина за това се явяват корекциите, които се правят на плана за материално-техническото снабдяване без изменение на производствените планове, и обратно - на производствените планове без съответно коригиране на плановете за материално-техническо снабдяване.

### Просрочени заеми и просрочени платежни документи

Българска народна банка отделя твърде голямо внимание в своята работа за подобряване на платежната дисциплина и за укрепване на финансовото състояние на предприятията. Най-важният показател, който характеризира финансовото състояние на предприятията е просрочената задължнялост - просрочените заеми и просрочените платежни документи, които се явява основна причина за извънплановото преразпределение на оборотните средства в народното стопанство. Най-голям дял - 52,5 % от общата просрочена задължнялост през 1961 година се пада на промишлеността, следвана от вътрешната търговия - 23,6 %, селското стопанство - 8,8 %, външната търговия - 7,8 % и други.

Състоянието на просрочената задължнялост в края на 1960 и 1961 година е показано в таблицата по приложение № 5.

Както се вижда от данните в тази таблица просрочените заеми към 31 декември 1961 година възлизат на 784 милиона лев и спрямо същата дата на 1960 година са намалени с 1.588 милиона лева. Намалението на просрочените заеми е главно в търговските предприятия и ТКЗС, а в промишлеността, външната търговия и ДЗС те значително са нараснали.

От отпуснатите през 1961 година редовни заеми в размер на 168.304 милиона лева не са издължени на сроковете и са отнесени в просрочие 12.240 милиона лева или 7,3 %, докато през 1960 година отнесените в просрочие заеми представляват 9,7 %. Относителният дял на средномесечните размери на просрочените заеми към всички редовни и просрочени заеми през 1961 година е 5,3 % срещу 8,5 % през 1960 година.

Чувствително намаление спрямо 1960 година показват и средномесечните остатъци на общата просрочена задължнялост, които от 1.748 милиона лева за 1960 година спадат на 1.202 милиона лева за 1961 година.

Намалението на просрочената задължнялост през 1961 година е резултат главно на намалението на просрочените заеми на търговските предприятия, явило се в резултат на това, че обезпечените със стоки просрочена заеми се преоформиха в редовни още в началото на годината. Намаление на просрочената задължняло

има и при ТНОС, което е пряко свързано с отпуснатите и отсречени, по решение на Заветствения съвет, заеми на финансово-затруднените ТНОС.

Въпреки общото намаляване на средномесечните остатъци на просрочената задължителност през 1961 година, в промишлеността оствите се увеличили с 45 милиона лева, във външната търговия със 70 милиона лева и в ДСС с 35 милиона лева.

Големият размер и увеличението на просрочената задължителност в промишлеността, което е главно в машиностроителните и металообработвателните предприятия /42 % от общата просрочена задължителност към 31 декември 1961 година е при тях/ показва, че в организацията и в дейността на промишлените предприятия все още съществуват сериозни слабости, които се отразяват отрицателно върху финансовото им състояние.

Основните причини за допусане на просрочие от промишлените предприятия са известни - наличие на свърхпланови запаси от суровини, материали, незавършено производство и готова продукция поради слабостта в <sup>планирането и</sup> организацията на материално-техническото снабдяване, промени в производствения план без съответно изменение на плана за материално-техническото снабдяване, производство на продукция без сигурен плащмент, несвоевременно изплащане на значителна част от продукцията на машиностроителните и металообработвателните предприятия и други.

За увеличаване размера на просрочието оказва влияние и засиленият банков контрол. През годината банката по-смело прилагаше кредитни санкции спрямо предприятията, които натрупват ненужни запаси от стокано-материални ценности, като ги превключваше от кредитиране, а съедновременно намаляше и акредитивната форма на плащане.

Наред с това съществено повлиятел за финансовото затруднение на предприятията се явява и взаимната задължителност между тях.

Взаимната задължителност по просрочените плащателни документи по отрасли се вижда от следната таблица:

/ В хиляди лева /

СТРАНА	Средни годишни остатъци на просрочените платежни документи		Средни годишни компенсирани остатъци	
	Данни	Продължителност	Данни	Продължителност
1. Промисленост	202.207	8.776	103.201	-
2. Търговия - дребно	12.250	15.714	-	2.250
- едро	21.007	73.127	-	62.460
- външна	20	5.266	-	5.246
3. Селско стопанство				
- държавно	2.002	2.152	1.810	-
- кооперативно	44.109	2.934	34.175	-
4. Транспорт	17.507	6.755	10.752	-
5. Учреждения	10.000	47.994	-	37.994
6. Разни други	1.260	42.000	-	41.740
	301.713	301.713	150.232	150.232

Анализът на просрочените платежни документи показва, че някои отрасли, като промишлеността, транспорта, ТКЗС и други се явяват ежегодно предимно като длъжници по просрочени платежни документи, докато други, като търговията, учрежденията и други - предимно като кредитори.

Данните показват също, че с изменението на породността на плащанията от 1957 година относителният дял на взаимната задълженост между предприятията се намали значително без да се премахне като причина за финансовите затруднения на предприятията.

Голямото увеличаване на просрочените във външностите, голямата предпрятая е изцяло по заемите и с резултат главно на взаимните кредитни свик на от страна на банката на ДТ "Рудметал", "Индустриалспорт", "Химспорт" и др. Взаимните кредитни свикни означава своето въздействие, като принудиха предприятията да вземат по-енергични мерки за разплащане на задълженията при тях взаимно-взаимни сметки и за увеличаване на съхраняване. Но тази статия обаче въпросът с финансовите затруднения на ДТ "Химметал" и "Електрохимикс". Тези предприятия доведоха от притока

комплектния съоръжения, машини, резервни части и други, които не се взит взят в срок от културните Народи неосигурени от Държавната планова комисия и Министерството на финансовите средства. Трябва да се отбележи, че от години народ предприятията, които се занимават с внос на машини и съоръжения имат непрекъснато неуредени взаимоотношения, а оттам и просрочия поради това, че по плановете за внос се предвиждат редица машини и съоръжения, за изплащането на които не се предвиждат средства в плана за капиталните вложения. Обмислено въпросът с изплащането на тези машини и съоръжения се урежда към средата на следващата година от икономистите по бюджета за изтеклата година. Банката е износила многократно този въпрос. Министерството на вътрешната търговия предложи цялостното му уреждане, но и досега въпросът не е решен. По този начин краткосрочни кредити на Българска народна банка неправилно се отклоняват за финансиране на капитални вложения.

За висшяне порядък в използването на средствата в народното стопанство и укрепване на плановете и дисциплина смятаме, че Държавната планова комисия и Министерството на външната търговия не трябва да допускат внос на машини и съоръжения, за които няма осигурени средства в плана за капиталовложенията. Ако въпреки това се наложи внос на такива машини Българската инвестиционна банка би могла да ги кредитира временно за сметка на неизползуваните средства за капиталовложения.

Една от основните задачи, които стояха пред банката през 1961 година беше борбата за не-правилно използване на оборотните средства в народното стопанство. Към изпълнението на тази основна задача беше насочена и цялата икономическа работа на банката. В тази връзка особено внимание се отделяше <sup>на мерките</sup> срещу замразяването на оборотните средства в недвижими и текущи стопановно-материални ценности. В резултат на засиленото банково въздействие особено след критиката на др. Т. Живнов пред Ноемврийския пленум на ЦК на ВКП, се получи чувствително подобрене в работата на предприятията и банката. Тези резултати обаче не могат да се разглеждат в пряка връзка само със състоянието на просрочената задлъжнялост, защото както това се отбеляза, в много случаи се получава увеличение на просроченето в резултат на затягането на решения на кредитирането и наложените кредитни санкции.



Основната слабост, която се проявява в това отношение от редица банкови клонове е, че допускат формализъм в изискванията, които предявяват към предприятията и че не винаги проявяват интерес към резултатите от взетите мерки за въздействие с оглед на окончателното отстраняване на недостатъците и подобряване работата на предприятията.

#### V. КОНТРОЛ ПО РАЗХОДВАНЕТО НА ФОНДА РАБОТНА ЗАПЛАТА

На Мартенското съвещание на партийните и стопански ръководители беше поставена като основна задача решително да се увеличи производителността на труда, като се осигури растежът на производителността на труда да изпревари растежа на средната работна заплата, както и да се ликвидира надплановият брой работници.

В изпълнение на тази задача бяха проведени редица мероприятия в предприятията и висшестоящите им организации. Банката от своя страна също взе мерки за повишаване ефективността на контрола върху разходването на фонда работна заплата и за разкриване на резерви за реализиране на икономии.

В резултат на това, в края на 1961 година съотношението между производителността на труда и средната работна заплата се подобри. Освен това значително се намалиха преразходите, а се увеличиха икономии по фонда работна заплата. Икономии и преразходите за отраслите, контролирани от Българска народна банка, се виждат от следната таблица:

ОТРАСЛИ	Икономии от отделни предприятия				Преразходи от отделни предприятия			
	В милиони лева		В процент спрямо следващия се фонд за отрасъла		В милиони лева		В процент спрямо следващия се фонд за отрасъла	
	1960 год.	1961 год.	1960 год.	1961 год.	1960 год.	1961 год.	1960 год.	1961 год.
Произв. предприятия								
Промисленост, транспорт, селско стопанство и комун. дейности	368	659	4,0	6,0	244	183	2,7	1,7
Търговски предприятия и организации	68	103	5,9	8,2	27	21	2,3	1,7
Всичко:	436	762	4,3	6,2	271	204	2,6	1,7

Данните показват, че през 1961 година са реализирани общо 326 милиона лева или 75 % повече икономии и са допуснати 67 милиона лева или 25 % по-малко преразходи отколкото през 1960 година.

Икономии, реализирани от производствените предприятия през 1961 година са в повече с 291 милиона лева, отколкото през 1960 година и се дължат на увеличената производителност на труда вследствие подобряване организацията на труда и производството, на разкриване на вътрешни резерви, както и на влиянието на структурните промени в асортимента на продукцията.

В търговските предприятия икономии по фонда работна заплата за търговския персонал се дължат главно на отпуски по болест и на подпланов брой работници - в търговията на едро с 2,5 %, в търговията на дребно - 0,7 % и в изкупуването - 5,2 %.

Най-голям дял в общия размер на икономии по фонда работна заплата заемат икономии в отрасъла "промишленост".

Общо за промишлеността планът за производителността на труда е изпълнен 103,3 %, а планът за средната работна заплата - 99,9 %, в резултат на което са реализирани 409 милиона лева икономии.

Икономии по фонда работна заплата са довели до намаление на разходите за труд в 100 лева продукция. Общо за промишлеността при планирани разходи за труд за промишлено-производствения персонал 14,98 лева са отчетени 14,46 лева или 0,52 лева по-малко. В сравнение с отчета за 1960 година са отчетени в по-малко 1,34 лева.

През 1961 година отделните производствени предприятия допуснаха преразходи общо за 183 милиона лева. След като от сумата на реализираните от тези предприятия икономии в размер на 659 милиона лева се приспаднат допуснатите преразходи, разницата на реализираната от тях чиста икономия фактически се намалява на 476 милиона лева.

Преразходите в отрасъл "промишленост" заемат най-голям дял от общия размер на преразходите по фонда работна заплата. Общо за промишлеността преразходите за 1961 година възлизат на 128,3 милиона лева и са в по-малко от 1960 година с 80,6 милиона лева, а в процент спрямо следващия се фонд - с 49 %.

Предприятията от държавната промишленост са допуснали преразход за 116,2 милиона лева или в по-малко от 1960 година с 69,8 милиона лева. В кооперативната промишленост преразходите възлизат на 12,1 милиона лева и са в по-малко от 1960 година с 10,8 милиона лева.

Преразходи в държавната промишленост са допуснали главно предприятията от отраслите "цветна металургия" /включително добив на руда/, "промишленост за строителни материали", "машиностроителна и металообработваща промишленост", "стъкларска и порцеланово-фаянсва промишленост" и "хранително-вкусова промишленост". Изоставане на производителността на труда спрямо средната работна заплата е допуснато само в отрасъла "промишленост за строителни материали". Преразходите се дължат главно на допуснати слабости в организацията на труда и производството, несвоевременно доставяне на някои вносни и местни материали, неритмичното изпълнение на кооперираните доставки при машиностроенето, неизпълнение на плана за геоложко-проучвателните работи при минните предприятия и други. Вина за допуснатите преразходи имат и висшестоящите организации, които в много случаи не водеха борба за тяхното премахване и не наобелязваха реални мероприятия за увеличаване производителността на труда.

Производителността на труда и средната работна заплата в промишлеността за периода 1957 - 1961 година са нараствали по години както следва: 1/

Години	Производителност на труда на лице от промишл. произв. персонал		Средна работна заплата на лице от промишл. произв. персонал		Разлика + -  гр.2-гр.4
	В абсолютна сума по фабрично-заводски цени от 1.1.1962 г.	Прираст в процент спрямо отчета за предшеств. година	В абсолютна сума	Прираст в процент спрямо отчета за предшеств. година	
A	1	2	3	4	5
1957	5.432	-	855	-	-
1958	5.792	6,6	873	2,1	+ 4,5
1959	6.121	5,7	904	3,6	+ 2,1
1960	6.256	2,2	966	6,9	- 4,7
1961	6.746	7,8	1.023	5,9	+ 1,9

1/ По данни на ЦСУ

Тези данни показват, че производителността на труда и средната работна заплата непрекъснато растат в сравнение с достигнатото през предшестващата година. Освен това през 1958, 1959 и 1961 година производителността на труда изпреварва средната работна заплата. През 1960 година средната работна заплата нарасна с по-голям темп от производителността на труда, тъй като даденото увеличение на заплатите през тази година не се компенсира от увеличената производителност на труда.

За периода 1957 - 1961 година производителността на труда е нараснала общо с 24,2 %, а средната работна заплата с 19,3 %. Това изпреварване на производителността на труда над растежа на средната работна заплата с 4,9 %, намер в благоприятно с оглед социалистическите натрупвания, е недостатъчно като се имат пред вид възможностите за повишаване производителността на труда, постигнатият през 1961 година значителен растеж на производителността на труда и постиженията в това отношение на СССР и другите социалистически страни.

За борбата на банката с преразходите през 1961 година и за икономичното и законосъобразното разходване на фонда работна заплата, може да се съди и по броя на извършените проверки. Денят през 1960 година са извършени 13.900 проверки, през 1961 година техният брой нарасна на 18.340. Същевременно и качеството на проверките се подобри. Чрез проверките са разкривани причините за преразходите, а също и резерви за увеличаване производителността на труда.

В борбата срещу преразходите банката подобри значително своята работа. За допуснатите преразходи, въпреки одобряването им от висшестоящата организация, средства се отпускат само след като бъдат набелязани мерки за реализиране на икономии за покриването им в рамките на тримесечието. За големи преразходи, допускани поради съществени слабости в организацията на труда и производството, банката започна решително да прилага режими за тяхното уреждане на база на разрешение от Министерския съвет. При уреждането на преразходите банковите илюзове изискват от ръководителите на предприятията да вземат конкретни мерки. Когато предприятията не вземат ефикасни мерки за подобряване организацията на производството и заплащането на труда и продължават

*Дуфлин*

да допускат преразходи, банковите клонове, независимо от особен режим за уреждане на преразходите, дават и специални информации до председателите на окръжните народни съвети и секретарите на окръжните комитети на Партията за вземане на мерки от тяхна страна.

Особено строг режим установи банката за преразходите поради надпланов брой работници при неизпълнение производителността на труда. Тези преразходи, въпреки одобрението им от висшестоящата организация, не се изплащат докато не бъде отстранен надплановия брой работници и не се набележат конкретни мерки за реализиране на икономии за покриване на преразходите. В редица случаи за такива преразходи се искаше и <sup>разрешение</sup> разрешение от Министерския съвет. Това допринесе в значителна степен за затягане на дисциплината в предприятията по изпълнение на плана по труда. Докато в края на първото тримесечие на 1961 година в промишлеността имаше 15.600 работници над плана, то към края на четвъртото тримесечие същата година, производственият план за промишлеността бе преизпълнен при 16.000 работници под плана.

Пълно ликвидиране на преразходите обаче не може да се постигне само по линията на банковия контрол. В редица случаи преразходите са резултат на неотчетена незавършена продукция, поради несвоевременно доставяне на материали, на произведена по-трудоемка продукция, на допълнително обработване нестандартни материали, на необвързване на плана по труда с производствения план и други.

Контролът на банката се затегна и при отпускането на средства за премии. За предприятията, които допускат преразходи банката блокира премията на ръководството до покриване на преразходите чрез реализиране на икономии по фонда работна заплата. Преди отпускането на средства за премии органите на банката извършват проверка на място в предприятията, за да установят дали са спазени условията за премиране като обръща особено внимание на изискванията за изпълнението на плана за износ, за коопериранияте доставки, за недопускане на свръхпланови запаси от стоково-

материални ценности.

В работата на банката по контрола по фонда работна заплата обаче все още се допускат и слабости. Значителна част от банковите клонове не си служат гъвкаво с предоставените им форми за въздействие в борбата с преразходите, проявяват формализъм в работата си, с което понижават ефективността на контрол

Недостатъчен е още контролът на банковите органи върху работата на висшестоящите организации по въпросите за разпределението на фонда работна заплата и заплащането на труда в подведомствените им предприятия.

Недостатъчна е квалификацията на значителна част от банковите инспектори по въпросите на заплащането на труда и анализа на производителността на труда.

#### VI. КОНТРОЛ ВЪРХУ АМОРТИЗАЦИОННИТЕ ОТЧИСЛЕНИЯ И РАЗХОДИТЕ ЗА ОСНОВЕН РЕМОТ

Вниманието на банката през 1961 година бе насочено и към засилване контрола по съвременното набиране на амортизационните отчисления за основен ремонт и особено по правилното им разходване. В това отношение банката постигна определени успехи, като предотврати отклоняването на значителни суми от средствата за основен ремонт в разходи по преустройства и ново строителство.

В някои случаи обаче контролът на банковите клонове беше формален и книжен, което не им позволяваше да разкриват и предотвратяват нарушенията още при представянето на финансовите сметки и на проектосметките. В отделни случаи, поради неразбиране или под влиянието на местнически тенденции, някои клонове вместо да пресичат опитите на предприятията за отклоняване на амортизационни отчисления за основен ремонт от целевото им предназначение, фактически им оказваха съдействие за това.

Набирането и разходването на средствата за основен ремонт през 1961 година се вижда от следната таблица:

/в милиони лева/

	Планови вноски		Фактически внесени		Изразходван	
	1960 год.	1961 год.	1960 год.	1961 год.	1960 год.	1961 год.
1. За страната без София <sup>1/</sup>	843,3	958,1	820,4	928,9	809,6	864,0
2. За София	273,8	-	261,6	393,8	193,8	343,0
от тях:						
а/ предприятия на ре- публиканско подчи- нение		194,5		193,3		141,0
б/ предприятия към СГНС	273,8	-	261,6	200,6	193,8	201,0

От тези данни се вижда, че предприятията в страната, без подведомствените на СГНС, е следвало да внесат през 1961 година 1.152,6 милиона лева, а фактически са внесли 1.122,2 милиона лева или с 30,4 милиона лева по-малко от плана. Неизпълнението на плановите вноски се дължи главно на невъведени в действие в определените срокове основни фондове, както и на липсата на средства по разплащателните сметки на някои предприятия, поради което вноските за амортизационни отчисления за основен ремонт са били отнесени в просрочие.

През 1961 година от внесените /без предприятията към СГНС/ всичко 1.122,2 милиона лева са изразходвани 1.006,2 милиона лева, като 116 милиона лева са останали за финансиране на основни ремонти през следващите години.

Във връзка с набирането и разходването на средствата за основен ремонт трябва да се отбележи, че в изпълнение на 118-то постановление на Министерския съвет от 10 май 1960 година през 1961 година се проведе пробно сливане на разходите за основен и текущ ремонт в предприятията към Софийския градски народен съвет.

1/ Отделното посочване на данните за предприятията към СГНС от данните за останалите предприятия в страната се налага поради различията в планирането, набирането и разходването на средствата за текущ, среден и основен ремонт при едините и при другите предприятия през 1961 година.

Бяха изработени нови амортизационни норми, които да осигурят финансирането на разходите за текущ и основен ремонт от един общ източник - амортизационните отчисления за ремонт.

Общото финансиране на сметите ремонти се извършва по реда за текущите ремонти, т.е. без предварителен контрол по разходването на средствата. По наше мнение опитът не даде очакваните резултати. Липсата на предварителен контрол при разходването на средствата в много случаи даде възможност на предприятията да извършват преустройства със средства за основен ремонт. От друга страна допуснатата неточност при изработването на амортизационните норми даде възможност на някои предприятия, в зависимост от изпълнението на плановете за себестойността на продукцията, да изплащат разходите за текущото поддържане вместо от специално набраните средства за финансиране на ремонтите - от оборотните си средства. Това се потвърждава и от факта, че при внесени през 1961 година 200,6 милиона лева фактически са изразходвани за финансиране на ремонтите 201,5 милиона лева.

За резултатите от пробното сливане на ремонтите не се спираме, тъй като до 30 дни тази година ще бъде внесен специален доклад в Министерския съвет по този въпрос.

## VII. КАДРИ

В изпълнение на постановления МР 67 и 79 от 1961 година на Министерския съвет през годината банката съкрати своя апарат общо с 256 души или с 4,74 %, което се вижда от следните данни:

	В края на 1960 г.	В края на 1961 г.	Намаление:	
			брой	%
Одобрен щат - общо	5.400	5.144	256	4,74
в т.ч.: - за клоновете	5.007	4.776	231	4,61
- за управлението	383	358	25	6,53



Въпреки съкращението, през отчетната година банката се справи със значително по-напрегнатата работа в сравнение с 1960 година. Наред с нарастването на банковите операции във връзка с непрекъснатото разширяващата се дейност на предприятията банковата работа се увеличи и в резултат на привечдането на пряко кредитиране на всички ТКЗС, който начин на кредитиране в сравнение с досегашния е значително по-трудоемък за банковите работници. Освен това от началото на годината банката пое кредитирането и на капиталните вложения на ТКЗС.

Непрекъснатото увеличаване обема на банковата работа в съпоставка с броя на служителите през последните четири години се характеризира от следните данни:

Години	Постъпили разплащателни документи <sup>1/</sup>		Счетоводно-оперативни служители	
	Броя	Индекс	Броя	Индекс
1958	2.937.717	100,00	2.343	100,00
1959	3.872.880	131,83	2.347	100,17
1960	4.827.689	164,33	2.365	100,93
1961	5.679.209	193,33	2.302	97,25

Наред с това бяха повишени и изискванията за качеството на кредитно-икономическата и контролна работа с предприятията.

Нарасналата по обем работа при намален състав на служителите можа да бъде извършена благодарение на подобрената организация на работата в отделните сектори на банковата дейност. Бяха разкрити и премахнати редица дублиращи се и излишни работи. Подобри се стилът и методът на работата, положиха се грижи за повишаване квалификацията на служителите.

Чрез подобни подобрения в работата обаче можаха да бъдат преодоляни главно затрудненията от оперативно-техническо естество, но не и трудностите, които произтичат от нивото на

1/ В броя на разплащателните документи не са вклучени платежните нареждания, тъй като от 1960 година за тях не се води статистическо наблюдение.

квалификацията на банковите работници. Независимо от това, че икономическата работа на банката е на лице значителен напредък постигнатото изостава от постоянно нарастващите изисквания за повишаване ролята на банковия контрол и въдействие върху предприятията от различните отрасли на народното стопанство за изпълнение на плановете им по всички показатели, за разириване и използване на резервите за ускореното икономическо развитие на страната.

Основната причина за това изоставане е, че повишаването на квалификацията на част от банковите работници не се движи успоредно с изискванията, които непрекъснато се увеличават. Досе проведените мероприятия за повишаване на квалификацията в системата на банката в самия ход на работата и в квалификационни курсове дават резултати, които са далеч недостатъчни в сравнение с изискванията. Тези мероприятия не са в състояние да запълнят острата нужда от опресняване и допълване знанията на голяма част от решаващите банкови кадри, като се има пред вид, че значителна част от тях нямат необходимото икономическо образование. Така, в Централното управление на банката с висше образование са 50 % от служителите и със средно икономическо образование - 19 %, в окръжните банкови клонове - 22 % с висше и 31 % със средно икономическо образование и в районните клонове - 16 % с висше и 27 % със средно икономическо образование.

Необходимостта от наличието на висококвалифицирани банкови работници, добре запознати с въпросите на съвременната теория и практика на финансите, кредита, паричното обръщение, валутните въпроси и счетоводната отчетност, както и с основните положения от икономиката и планирането на отделните отрасли и общо на народното стопанство, налага взимането на срочни и радикални мерки за повишаване квалификацията на основните банкови кадри.

Ние считаме, че това би се постигнало, ако бъде организирана специална, постоянно-действаща школа за банковите работници по подобие на неотдавна организираната школа за кадрите подведомствени на Министерството на финансите. В тази школа банковите работници ще бъдат обучавани на групи по различни програми съобразно образованието и степента на квалификацията в продължение на един до три месеца.

VIII. ПРИХОДИ И РАЗХОДИ НА БАНКАТА

Чистата печалба на банката за 1961 година възлиза на 260.901.877,35 лева и е резултат на следните приходи и разходи от дейността на банката през годината:

ПОКАЗАТЕЛИ	/в хиляди лева/		
	1960 г.	1961 г.	Разлика
<u>ПРИХОДИ</u>			
1. Лихви от заеми и ценни книжа	382.482	433.823	+ 51.341
2. Приходи от комисионни операции и други	47.981	47.859	- 122
3. Курсови разлики и други от девизни операции	9.241	8.815	- 425
4. Разни приходи	651	1.173	+ 522
Всичко:	440.355	491.670	+ 51.315
<u>РАЗХОДИ</u>			
1. Административно-управленчески разходи	59.771	65.590	+ 5.819
2. Лихви по разплащателни и текущи сметки	133.925	145.078	+ 11.153
3. Други разходи	5.589	14.817	+ 9.228
4. Суми за минаване в загуба	4.814	5.283	+ 469
Всичко:	204.099	230.768	+ 26.669
Чиста печалба на банката:	236.256	260.902	+ 24.646

Увеличението на чистата печалба на банката с 24.646 хиляди лева е резултат главно на следните причини:

През 1961 година постъпиха 70.420 хиляди лева лихви от раздадените през годината дългосрочни заеми на ТНЗС, каквито през 1960 година банката не отпуснаше, както и 12.436 хиляди лева лихви повече от предната година от раздадени краткосрочни заеми. Съедновременно постъпиха в по-малко 30.058 хиляди лева от просрочени заеми.

Банката е изплатила в повече от 1960 година лихви: на Държавна спестовна каса 4.853 хиляди лева, на Българска инвестиционна банка 4.300 хиляди лева и по специалните фондове

и средства на предприятията 5.124 хиляди лева във връзка с увеличените авъари по тези сметки.

Изразходвани са по бюджета на банката общо 65.590 хиляди лева при одобрен кредит в размер на 68.203 хиляди лева, като е реализирана икономия от 2.613 хиляди лева или 3,86 % срещу 1,02 % през 1960 година. Най-голяма по размер е икономията по § 1 "Заплати" и се дължи на големия брой ваканции, които бяха блокирани през първото полугодие във връзка със съкращенията в щата. Икономията по останалите параграфи са резултат главно на проведения през годината строг режим на икономии и са подробно показани в приложение № 10. През годината банката не е превишавала одобрения ѝ бюджет както общо, така и по отделни параграфи. В сравнение с 1960 година изплатените по бюджета на банката разходи за заплати и прибавки към заплатите са с 5.721 хиляди лева повече което се дължи на даденото през 1961 година увеличение на заплатите на някои длъжности в системата на банката. Заплатени са също така и 9.360 хиляди лева повече разни извънбюджетни разходи, включващи главно разносните по отпечатването на банкнотите от новата емисия.

✓ По разчетите на рентабилитетния баланс на банката за 1961 година бе предвидена чиста печалба в размер на 304.178 хиляди лева. Реализирането на 43.276 хиляди лева по-малко печалба в сравнение с предвидената по рентабилитетния баланс се дължи главно на заплатените през годината повече лихви на БИБ, ДСК и други по предепозирани от тях лихвени парични средства. Така по рентабилитетния баланс бе предвидено средногодишният размер на предепозираните средства на ДСК да възлизат на 1.800 хиляди лева, а фактически достигна 2.230 хиляди лева. Фактическият средногодишен остатък на предепозираните средства на БИБ през 1961 година възлезе на 1.719 хиляди лева, от които 1.200 хиляди лева лихвени, докато по рентабилитетния баланс същият е предвиден да възлезе на 1.550 хиляди лева, от които само 300 хиляди лева лихвени.

От общата сума на чистата печалба на банката в размер на 260.901.877,35 лева са отнесени в увеличение на резервния фонд на банката 71.868.970,55 лева. С това този фонд достигна

40

размера на уставния фонд. Цялата останала част от печалбата в размер на 189.032.906,30 лева или 72,45 % е преведена в приход на републиканския бюджет.

х х х

На основание на представения отчет и баланс за дейността на Българска народна банка за 1961 година, предлагаме Министерският съвет да приеме следното

### П О С Т А Н О В Л Е Н И Е:

1. Одобрява отчета за дейността на Българската народна банка и утвърждава баланса и равносметката за печалбите и загубите за 1961 година както и разпределението на чистата печалба от 260.901.877,35 лева както следва:

За внасяне в приход на републиканския бюджет	189.032.906,80 лева
За резервния фонд на БНБ	71.868.970,55 лева
Всичко:	<u>260.901.877,35 лева</u>

2. Да се увеличат собствените оборотни средства на държавните промишлени предприятия с несезонна дейност, кредитирани със заеми по оборота до размер на определените им нормативи като деловото участие на банката в нормативите им се блокира по специална сметка в банката, което да служи за ресурс при кредитирането на предприятията със заеми по оборота.

Размерът на собствените оборотни средства в стоковия норматив на търговските предприятия да се увеличи до 50 %.

За увеличението на собствените оборотни средства на промишлените и търговските предприятия да се използват средствата от сметка "Преоценка по паричната реформа от 1952 година" по баланса на банката в размер на 2.356 милиони лева.

3. Да се открие постоянно действаща школа при БИИ "Карл Маркс" - София за обучение на служители на Българска народна банка за 50 души с продължителност на обучението до три месеца,

съобразно програмите за обучението на отделните групи служители които да се изработват съгласувано между БНБ и ВНИ "Карл Маркс"

Възнагражденията на преподавателите да се заплащат съгласно 160-то постановление на Министерския съвет от 5 август 1958 година. На лекторите - служители в министерства, ведомства и предприятия, възнагражденията да се заплащат по размерите както на преподаватели и асистенти.

Издръжката на курсистите да се уреди съгласно 153-то постановление на Министерския съвет от 2 април 1954 година, като онези от тях, които са от същото населено място, в което се провежда курсът, не получават безплатна храна и квартира, а само трудовото си възнаграждение в пълен размер. Разходите за яколата да се включват ежегодно в бюджетите на банката като за 1962 год. се използват икономии от бюджета за същата година.

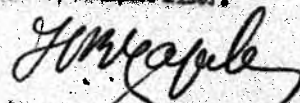
4. Изпълнението на постановлението се възлага на Българската народна банка, Министерството на финансите, Министерството на просветата и културата и Централния съвет на професионалните съзвн.

Приложения:

№№ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.  
Баланс на БНБ към 31.XII.1961 г.  
Равносметка за печалбите и загубите.

София, 1.VI 1962 година

за ПРЕДСЕДАТЕЛ:

  
/К. Несторов/

ВГ/Написано в 4 екз.

- 1 за др. Председател на МС
- 1 за др. Председател на ДПК
- 1 за др. Министър на финансите
- 1 за БНБ

1962 г.

Т А Б Е Л И Ц А

за изпълнението на кредитните планове на Българска народна банка през 1961 г.

ПО РЪД		ИСТОЧНИЦИ И НАПРАВЛЕНИЕ		Остатъци в края на:								
				I тримесечие			II тримесечие			III тримесечие		
				План	Изпълн.	%	План	Изпълн.	%	План	Изпълн.	%
				милиони лева			милиони лева			милиони лева		
А		Б		1	2	3	4	5	6	7	8	
<b>А. ИСТОЧНИЦИ</b>												
1.	Фондове на Банката	1.627,0	1.645,4	101,1	1.645,0	1.644,8	100,0	1.645,0	1.644,4			
2.	Разплащателни сметки	1.550,0	1.499,2	96,7	1.550,0	1.420,9	91,7	1.520,0	1.393,0			
3.	Текущи сметки	950,0	982,8	103,5	1.020,0	714,4	70,0	800,0	847,0			
4.	Сметки на бюджетите	1.872,0	2.286,9	122,2	2.600,0	2.017,6	77,6	2.116,0	2.357,0			
5.	Пресечка по нар.реформа 1952 г.	2.356,0	2.356,2	100,0	2.356,0	2.356,2	100,0	2.356,0	2.356,0			
6.	Сметки на ВНЕ, ДСК и ДЗМ	4.596,0	4.558,5	99,2	4.535,0	4.688,6	103,4	4.792,0	4.599,0			
7.	Международни разплащания	600,0	627,7	104,6	750,0	759,8	101,3	760,0	765,0			
8.	Други пасиви	3.949,0	3.277,2	83,0	3.845,0	3.598,3	93,6	3.955,0	3.598,0			
ВСИЧКО:		17.500,0	17.233,9	98,5	18.302,0	17.200,6	94,0	17.936,0	17.662,0			
<b>Б. НАПРАВЛЕНИЯ</b>												
1.	Заеми за планови запаси	1.160,0	974,5	84,0	1.001,0	908,2	90,7	989,0	906,0			
2.	Заеми за закупуване	4.365,0	3.201,1	73,3	3.882,0	2.804,8	72,3	4.236,0	4.183,0			
3.	Заеми по стокооборота	4.709,0	4.866,1	103,3	4.947,0	5.106,1	103,3	4.915,0	5.016,0			
4.	Заеми по вноса и износа	681,0	1.170,4	171,9	738,0	982,8	133,2	979,0	1.054,0			
5.	Заеми по оборота	1.195,0	1.108,8	92,8	1.141,0	1.124,8	98,6	1.133,0	1.157,0			
6.	Заеми за сезонни разходи	2.265,0	1.763,1	77,8	2.761,0	2.227,1	80,7	2.114,0	1.290,0			
7.	Заеми по специални разпоредения	1.363,0	1.740,2	127,7	1.777,0	1.682,1	94,7	1.454,0	1.498,0			
8.	Заеми за мална механика и ширпотреба	230,8	141,2	61,2	259,0	168,8	65,2	208,0	194,0			
9.	Други заеми	54,2	57,8	106,6	90,0	108,0	120,0	100,0	135,0			
10.	Заема по разплащанията	640,0	773,3	120,8	640,0	780,3	121,9	700,0	790,0			
11.	Пресрочени заеми	600,0	759,1	126,5	700,0	832,1	118,9	850,0	1.020,0			
12.	Кредитен резерв	200,0	-	-	200,0	-	-	100,0	-			
ВСИЧКО:		17.463,0	16.555,6	94,8	18.136,0	16.727,1	92,2	17.778,0	17.245,0			
13.	Ликвидационни заеми	37,0	169,8	458,9	166,0	171,4	103,3	158,0	162,0			
А ВСИЧКО:		17.500,0	16.725,4	95,6	18.302,0	16.898,5	92,3	17.936,0	17.407,0			
Неползувани краткосрочни ресурси за кредитиране капитал. влож. на ТКС		-	508,5	-	-	302,1	-	-	254,0			
ВСИЧКО:		17.500,0	17.233,9	98,5	18.302,0	17.200,6	94,0	17.936,0	17.662,0			

## Т А Б Е Л И Ц А

за изпълнението на кредитните планове на Българска народна банка  
през 1961 г.

Остатъци в края на:											
I тримесечие			II тримесечие			III тримесечие			IV тримесечие		
План	Изпълн.	%	План	Изпълн.	%	План	Изпълн.	%	План	Изпълн.	%
милиони лева			милиони лева			милиони лева			милиони лева		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.627,0	1.645,4	101,1	1.645,0	1.644,8	100,0	1.645,0	1.644,4	100,0	1.645,0	1.643,7	99,9
1.550,0	1.499,2	96,7	1.550,0	1.420,9	91,7	1.520,0	1.393,6	91,7	1.600,0	1.688,7	105,5
950,0	982,6	103,5	1.020,0	714,4	70,0	800,0	847,9	106,0	1.180,0	2.261,6	191,7
1.872,0	2.286,9	122,2	2.600,0	2.017,6	77,6	2.116,0	2.357,7	111,9	1.433,0	1.264,8	88,3
2.356,0	2.356,2	100,0	2.356,0	2.356,2	100,0	2.356,0	2.356,2	100,0	2.356,0	2.356,2	100,0
4.596,0	4.558,5	99,2	4.535,0	4.688,6	103,4	4.792,0	4.599,7	96,0	3.806,0	3.826,4	100,5
600,0	627,7	104,6	750,0	759,8	101,3	750,0	765,3	102,0	600,0	653,8	109,0
3.949,0	3.277,2	83,0	3.845,0	3.598,3	93,6	3.955,0	3.598,0	90,9	3.460,0	2.956,9	85,5
17.500,0	17.233,9	98,5	18.302,0	17.200,6	94,0	17.936,0	17.662,6	98,5	16.080,0	16.652,1	103,6
1.160,0	974,5	84,0	1.001,0	908,2	90,7	989,0	906,0	91,6	973,0	949,4	97,6
4.365,0	3.201,1	73,3	3.562,0	2.804,8	78,4	4.236,0	4.183,3	98,8	3.815,0	3.148,5	82,5
4.709,0	4.866,1	103,3	4.947,0	5.106,1	103,3	4.915,0	5.016,2	102,1	4.851,0	5.047,0	104,0
681,0	1.170,4	171,9	738,0	982,8	133,2	979,0	1.054,3	107,7	953,0	1.503,3	157,7
1.195,0	1.108,8	92,8	1.141,0	1.124,8	98,6	1.133,0	1.157,1	102,1	1.143,0	1.116,9	97,9
2.265,0	1.763,1	77,8	2.761,0	2.227,1	80,7	2.114,0	1.290,1	61,0	817,0	603,4	73,9
1.363,0	1.740,2	127,7	1.777,0	1.682,1	94,7	1.454,0	1.498,0	103,0	1.465,0	1.369,3	94,8
230,8	141,2	61,2	259,0	168,8	65,2	208,0	194,2	93,4	266,0	206,6	77,7
54,2	57,8	106,6	90,0	108,0	120,0	100,0	135,7	135,7	25,0	100,1	400,4
640,0	773,3	120,8	640,0	780,3	121,9	700,0	790,3	112,9	650,0	900,9	106,0
600,0	759,1	126,5	700,0	832,1	118,9	850,0	1.020,1	120,0	700,0	784,3	112,0
200,0	-	-	200,0	-	-	100,0	-	-	100,0	-	-
17.463,0	16.555,6	94,8	18.136,0	16.727,1	92,2	17.778,0	17.245,3	97,0	15.958,0	15.751,7	98,7
37,0	169,8	458,9	166,0	171,4	103,3	158,0	162,6	102,9	122,0	124,4	102,0
17.500,0	16.725,4	95,6	18.302,0	16.898,5	92,3	17.936,0	17.407,9	97,1	16.080,0	15.876,1	98,7
-	508,5	-	-	302,1	-	-	254,9	-	-	776,0	-
17.500,0	17.233,9	98,5	18.302,0	17.200,6	94,0	17.936,0	17.662,6	98,5	16.080,0	16.652,1	103,6

38



БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА  
Планово-кредитно-управление  
Надлежи:

  
/Т. ДИМОВ/

№  
П.О.  
РФХ

А

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 13.

## ТАБЛИЦА

за средномесечните остатъци на редовните и просрочените заеми

/в млн. лева/

ОТРАСЛИ И СЕКТОРИ	Година	Т р и м е с е ч и е				За цялата година
		I	II	III	IV	
1	2	3	4	5	6	7
Промисленост .....	1960	6.045	6.329	6.831	7.359	6.641
	1961	5.967	5.603	6.411	6.882	6.216
Селско стопанство .....	1960	1.429	2.211	2.518	1.945	2.025
	1961	1.909	2.742	2.178	1.551	2.095
Вътрешна търговия .....	1960	6.010	6.272	6.193	5.987	6.116
	1961	5.841	5.797	5.929	5.431	5.749
Енерг. техн. снабдяване ..	1960	1.051	1.127	1.167	1.319	1.166
	1961	1.340	1.316	1.348	1.638	1.411
Външна търговия .....	1960	1.003	895	859	1.038	949
	1961	1.436	966	1.057	1.346	1.201
Транспорт .....	1960	54	45	52	56	52
	1961	46	49	55	47	49
Всичко:	1960	15.592	16.379	17.620	17.704	16.949
	1961	16.539	16.474	16.978	16.895	16.721
От тях:						
държавен сектор .....	1960	12.793	13.439	14.027	14.647	13.727
	1961	13.418	12.549	13.679	14.234	13.470
кооперативен сектор ..	1960	2.799	3.440	3.593	3.057	3.222
	1961	3.121	3.925	3.299	2.661	3.251

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА  
Планово-икономическо управление  
Началник:

  
/Г. Димов/

ВГ/

## ТАБЛИЦА

за редовните и просрочените заеми по отрасли и сектори

72

Отрасли и сектори	Остатъци на редовните и просрочените заеми					Средни остатъци през 1961 г.				
	31.XII. 1960 г.		31.XII. 1961 г.		+увел. -нам.	Тримесечия				Цялата година
	млн. лева	%	млн. лева	%		I	II	III	IV	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<b>Промисленост</b>										
Государств. коопер.	5.960 148	37,- 0,9	5.777 126	36,7 0,8	- 183 - 22	5.813 154	5.442 161	6.258 153	6.741 141	6.064 152
Всичко:	6.108	37,9	5.903	37,5	- 205	5.967	5.603	6.411	6.882	6.216
<b>Селско стопанство</b>										
Государств. коопер.	391 1.044	2,4 6,5	392 769	2,5 4,9	+ 1 - 275	400 1.509	436 2.307	432 1.746	437 1.114	426 1.669
Всичко:	1.435	8,9	1.161	7,4	- 274	1.909	2.743	2.178	1.551	2.095
<b>Вътрешна търговия</b>										
Государств. коопер.	4.447 1.467	27,6 9,1	3.836 1.333	24,3 8,5	- 611 - 134	4.383 1.458	4.340 1.457	4.529 1.400	4.025 1.406	4.319 1.430
Всичко:	5.914	36,7	5.169	32,8	- 745	5.841	5.797	5.929	5.431	5.749
<b>Матер. техническо снабдяване</b>										
	1.362	8,4	1.849	11,7	+ 487	1.340	1.316	1.348	1.638	1.411
<b>Външна търговия</b>										
	1.266	7,8	1.636	10,4	+ 370	1.436	966	1.057	1.346	1.201
<b>Транспорт</b>										
	41	0,3	34	0,2	- 7	46	49	55	47	49
<b>ОБЩО:</b>	16.126	100	15.752	100	- 374	16.539	16.474	16.978	16.895	16.721

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА  
Планово-икономическо управление  
Началник:

*[Signature]*  
/Г. Димов/

## ТАБЛИЦА

за просрочените заеми и просрочените платежни документи

/в млн. лева/

ОТРАСЛИ	Фактически остатъци на просрочените заеми		Средномесечни остатъци през:							%
	31. XII 1960	31. XII 1961	1960 г.			1961 г.				
			Просрочени заеми	Проср. плат. документи	ВСИЧКО	Просрочени заеми	Проср. плат. документи	ВСИЧКО		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
<b>ПРОМИШЛЕННОСТ</b>										
✓ държавна	282	350	367	167	534	412	186	598	49,75	
✓ кооперативна	8	6	25	24	49	17	16	33	2,75	
Всичко:	290	356	392	191	583	429	202	631	52,50	
<b>СЕЛСКО СТОПАНСТВО</b>										
✓ държавно	39	77	12	4	16	18	4	22	1,83	
✓ кооперативно	237	46	107	74	181	40	44	84	6,99	
Всичко:	276	123	119	78	197	58	48	106	8,82	
<b>ВЪТРЕШНА ТЪРГОВИЯ</b>										
✓ държавна	1.141	54	574	18	592	151	12	163	13,56	
✓ кооперативна	510	65	252	9	261	115	6	121	10,07	
Всичко:	1.651	119	826	27	853	266	18	284	23,63	
<b>МАТЕР. ТЕХН. СНАБД.</b>										
	85	67	71	8	79	52	6	58	4,82	
<b>ВЪНШНА ТЪРГОВИЯ</b>										
	69	119	24	-	24	94	-	94	7,82	
<b>ТРАНСПОРТ</b>										
	1	-	1	6	7	1	18	19	1,58	
<b>Прекр. на републ. бюджет.</b>										
	-	-	-	5	5	-	10	10	0,83	
ОБЩО:	2.372	784	1433	315	1748	900	802	1202	100	
<b>От тях:</b>										
✓ държавен сектор	1.617	667	1049	208	1257	728	236	964	80,20	
✓ коопер. сектор	755	117	384	107	491	172	66	238	19,80	

ВГ/

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА  
 Планово-икономическо управление  
 Началник:

Г. Димов/

за обръщаемостта на банковите заеми

ОТРАСЛИ	Средномесечни остатъци на заемите през:		Обороти на изплатените и отнесените в просрочие заеми през:		Средногодиш на обръщаемост на заемите през:	
	1960	1961	1960	1961	1960	1961
	в милиони лева					
1	2	3	4	5	6	7
<b>I. Редовни заеми</b>						
1. Промисленост .....	6.250	5.787	46.865	52.686	48,4	39,5
2. Селско стопанство ....	1.907	2.036	8.349	13.607	82,2	53,9
3. Вътрешна търговия, вкл. матер. техн. снабдяване	6.384	6.843	68.885	73.419	33,4	33,6
4. Външна търговия .....	925	1.107	25.114	27.059	13,3	14,7
5. Транспорт .....	50	48	419	319	43,-	54,2
<b>Всичко:</b>	15.516	15.821	149.632	167.090	37,3	34,1
<b>II. Просрочени заеми</b>	1.433	900	12.604	13.828	40,9	23,4
<b>Общо:</b>	16.949	16.721	-	-	41,3	35,7

Приложение № 7

ТАБЛИЦА

за остатъците и оборотите на заемите

ОТРАСЛИ	Оста-тъци на заемите към 31.XII. 1960 г.	Обороти за 1961 г.		Оста-тъци на заемите към 31.XII. 1961 г.	+ увели-чение - нама-ление спрямо 1960 г.
		Отпус-нати заеми	Изплате-ни и от-несени в про-срочие заеми		
A	1	2	3	4	5
<b>I. Редовни заеми</b>					
1. Промисленост .....	5.818	52.415	52.686	5.547	- 271
2. Селско стопанство ....	1.159	13.486	13.607	1.038	- 121
3. Вътрешна търговия, вкл. матер. техн. снабдяване	5.541	74.711	73.419	6.833	+ 1.292
4. Външна търговия .....	1.196	27.379	27.059	1.516	+ 320
5. Транспорт .....	40	313	319	34	- 6
<b>Всичко:</b>	13.754	168.304	167.090	14.968	+ 1.214
<b>II. Просрочени заеми</b>	2.372	12.240	13.828	784	- 1.588
<b>III. Коэффициент оборот</b>	-	-	168.678	-	-

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА  
Безово-икономическо управление

Изначник:

*[Signature]*  
/Г. Димов/

ТАБЛИЦА  
за обезпечението на банковите заеми

Ж

ОТРАСЛИ	31 декември 1961 година							
	Обща сума на редовните и просрочени заеми	от тях:				Излишък от обезпечение	Недостиг от обезпечение	От него отнесени в просрочие
		Просрочени заеми		Заеми на които е търсено обезпечение				
		милиони лева	2:1	милиони лева	4:1			
А	1	2	3	4	5	6	7	8
<b>ПРОМИШЛЕНОСТ</b>								
държавна	5.777	350	6,1	4.381	75,8	210	237	109
кооперативна	126	6	4,8	81	64,3	17	7	1
Всичко:	5.903	356	6,0	4.462	75,6	227	244	110
<b>ВЕСНО СТОПАНСТВО</b>								
държавно	392	77	19,6	269	68,6	8	55	34
кооперативно	769	46	6,0	-	-	-	-	-
Всичко:	1.161	123	10,6	269	23,2	8	55	34
<b>ВЪТРЕШНА ТЪРГОВИЯ</b>								
държавна	3.836	54	1,4	3.601	93,9	44	23	7
кооперативна	1.333	65	4,9	1.257	94,3	21	25	14
Всичко:	5.169	119	2,3	4.858	94,0	65	48	21
<b>ВЪНШНА ТЪРГОВИЯ</b>								
държавна	1.849	67	3,6	1.602	86,6	26	18	5
кооперативна	1.636	119	7,3	1.503	91,9	91	11	2
<b>ТРАНСПОРТ</b>								
държавна	34	-	-	10	29,4	7	-	-
кооперативна	-	-	-	-	-	-	-	-
<b>А ОБЩО:</b>	15.752	784	5,0	12.704	80,6	424	376	172

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА  
Планово-икономическо управление

Началник:

*[Signature]*  
/Г. Димов/

Средни остатъци през 1961 г.

31.XII.1960	31.XII.1961		I трим.	II трим.	III трим.	IV трим.	Дялата ГОДИНА
	Сума	%					
805	4,99	839	849	780	730	648	815
25	0,16	22	22	27	28	25	25
69	0,42	89	63	62	59	77	65
899	5,57	950	934	869	867	950	905
36	0,22	75	21	18	22	37	24
3.638	22,56	3.149	3.404	2.827	3.566	4.016	3.453
1.165	7,22	1.503	1.369	893	926	1.212	1.100
3.794	23,53	5.047	4.951	4.849	4.921	4.973	4.924
930	5,77	943	1.100	1.102	1.159	1.161	1.130
192	1,19	176	159	155	174	177	166
27	0,17	13	39	124	176	80	105
36	0,24	37	49	99	67	66	75
807	5,00	553	1.348	2.094	1.522	889	1.463
872	5,41	603	1.436	2.317	1.785	1.035	1.643
153	0,95	207	4	25	49	39	236
33	0,20	24	144	128	179	200	188
1	0,01	1	31	1	34	37	1
740	4,59	1	593	655	679	736	666
19	0,12	18	13	10	8	11	10
28	0,17	-	13	17	8	-	10
787	4,88	901	619	682	695	747	686
1.254	7,78	1.369	1.435	1.735	1.608	1.457	1.553
13.754	85,29	14.968	15.608	15.649	15.985	16.042	15.821
2.372	14,71	1.784	931	825	993	853	900
16.126	100	15.752	16.539	16.474	16.978	16.895	16.721
37	-	122	133	167	163	142	151

ВИДОВЕ ЗАЕМИ

Заеми за планови запаси:  
 за суровини и материали  
 за незавършено производство  
 за готова продукция

Всичко:

Заеми за временни нужди  
 за суровини и материали  
 за незавършено производство  
 за готова продукция

Заеми по стокооборот:  
 за външна търговия  
 за вътрешна търговия  
 по оборота

Заеми за доплаване на оборот. средства  
 над средногодишния норматив

Заеми за сезонни разходи:  
 за растениевъдството  
 за животновъдството  
 за пром. производства, търговия,  
 ТКЗС и други

Всичко:

Заеми за основен ремонт  
 за малка механ. и ширпотреба  
 за покриване отклон. оборот. сред.

Заеми с/у стоки за комес. продажби  
 срещу платени документи

Заеми за откър. акред. и особени сметки  
 временни платени заеми

Всичко заеми по разплащанията:  
 по специални разпоредения  
 Всичко редовни заеми  
 Просрочени заеми

ОБЩО:  
 индивидуални заеми на кооп. и ТКЗС

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА  
 Планово-икономическо управление  
 Началник

А. Димов



## ТАБЕЛИЦА

за изпълнението на бюджета на  
Българска народна банка за 1961 г.

77

/в хиляди лева/

№	Наименование на разходите	Одобрен кредит	Разход	Икономия
1	Заплати	51.611	49.808	1.803
	Списъчен персонал			
	Несписъчен персонал	34	30	4
2	Прибавки към заплатите .....	6.266	6.226	40
3	Канцеларски и стопански разходи	6.839	6.673	166
4	Командировни и служебни обиколки	1.071	997	74
7	Доставка книги за библиотеката	25	23	2
9	Режийни разноси за столовете ..	1.060	946	114
11	Извънлимитни капитални вложения	300	299	1
13	Облекло и постелен инвентар ....	262	200	62
15	Ремонт на инвентара и истая. ....	190	157	33
16	Други разходи .....	242	231	11
	Бюджетен резерв .....	303	-	303
	Всичко:	68.203	65.590	2.613

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА  
Планово-икономическо управление

Началник:

/Г. Димов/

ВГ/

## ГОДИШНА РАВНОСМЕТКА

за печалбите и загубите на 31 декември 1964 година

Л И У Б И

П Е Ч А Л Б И

ОБЯСНЕНИЕ	Сума		Обща сума		ОБЯСНЕНИЕ	Сума		Обща сума	
	лева	ст.	лева	ст.		лева	ст.	лева	ст.
I. Адм. управленчески разходи:					I. Лихви от заеми и ценни книжа				
плати и др. възнаграждения (§ 1)	4973591907				Лихви от краткосрочни заеми на предприятия, организации и др.	28907596821			
прибавки към заплатата (§ 2)	621644832				Лихви от краткосрочни заеми на ТКЗС	3424083738			
и др. разходи (§§ 3, 4, 6, 7, 9, 11, 13 и 15)	939290523				Лихви от дългосрочни заеми на ТКЗС	7041962140			
разни (§ 18)	24441474		6558967736		Лихви от просрочени заеми:				
II. Лихви по разплащателни и текущи сметки					а) краткосрочни на ТКЗС	166929171			
лихви на Държ. сестовна каса	8070256110				б) дългосрочни на ТКЗС	14279317			
лихви на Бълг. инвестиционна банка	3006909671				в) предприятия и др.	3558575048			
лихви по влогове на фондове и разни средства със спец. предназначение	434308677				Лихви от съдебни вземания	40135296			
лихви по тек. с/ки на организации	556306385				Лихви от ценни книжа и дивиденди от съучастия	65313584			
лихви по тек. с/ки на ТКЗС	438751935				Лихви от чуждестранни кореспонденти	154026809			
лихви по фонд „Неделим“ на ТКЗС	318447586				Лихви от разни	4465796	43382267120		
лихви на разни	1682787165		14507867529		II. Други доходи				
III. Други разходи					Наеми от покрити имоти	30518887			
комисионни на чуждестр. кореспонденти	007				Наеми от непокрити имоти	676180			
порто	8396918				Комисионни от преводи	37020480			
разни извънбюджетни разходи	1146564260				Комисионни от инкасо	12383918			
амортизационни отчисления за възстановяване	222557856				Комисионни от акредитиви	10996086			
амортизационни отчисления за основен ремонт	104171629		1481690470		Комисионни от ценности	1132530			
IV. Курсова разлика и други от девизни операции					Комисионни от разни	3873759			
разлика курса от камбио					Порто	1115535			
V. Суми за минаване в загуба					Разни доходи	294265867			
събираеми вземания	528262053				Комисионни от чужди валути	4311976154			
други	-		528262053		Събраны глоби за нарушаване правилата по документооборота	21907753	4785867140		
VI Разни					III. Курсова разлика и други от девизни операции				
					Разлика курса от камбио		881527982		
					IV. Разни				
					Лихви от ДС.Ф.	116729063			
					Лихви от Ф.У.Ф.	583618	117342681		
					Загуба				
Печалба			2609018735						
Всичко			49166975523		Всичко		49166975523		

Управител: .....

Гл. счетоводител: *Иван*

Забележка: Лихвите на БИБ и ДСК да се сверят с коновете на същите

2527-ТД-1961

Гл. счетоводител: *Иван*



№ на сметката	Наименование на сметките	Обороти		№ на сметката	Остатъци	
		Дебит	Кредит		Дебит	Кредит
	<b>А. Балансови сметки</b>					
	<b>I. Фондове на банката</b>					
1	Уставен фонд . . . . .	-	800 000 000 00	1	-	800 000 000
2	Резервен фонд . . . . .	34 005 22	728 165 034 63	2	-	728 131 029
3	Фонд за основните средства . . . . .	3 174 790 97	95 507 133 85	3	-	92 332 342
4	Фонд за амортизация . . . . .	1 928 922 79	15 720 116 74	4	-	13 791 193
5	Специални фондове . . . . .	840 719 94	10 249 629 93	5	-	9 408 909
	<b>II Резервни фондове — банкноти и монети и банкноти и монети за обръщение</b>					
103	Резервен фонд — банкноти . . . . .	13 853 500 573 00	12 618 218 466 50	103	1 235 282 106 50	-
106	Резервен фонд — монети . . . . .	38 778 420 38	35 328 261 23	106	3 450 159 15	-
114	Банкноти и монети на път . . . . .	3 231 036 570 00	3 231 036 570 00	114	-	-
7	Банкноти за обръщение . . . . .	816 281 754 50	4 108 637 448 00	7	-	3 292 355 693
8	Монети за обръщение . . . . .		63 727 983 40	8	-	63 727 983
	<b>III. Парични средства</b>					
11	Каса . . . . .	56 285 858 812 24	56 222 918 625 62	11	62 940 186 62	-
	<b>IV. Сметни отношения с М-во на финансите за монети за обръщение</b>					
9	Заплатени суми на М-во на финансите за пуснати за обръщение монети . . . . .	54 078 233 40	-	9	54 078 233 40	-
	<b>V. Скъпоценни метали</b>					
14	Скъпоценни метали . . . . .	209 808 949 96	15 239 169 60	14	194 569 780 36	-
	<b>VI. Чуждестранна валута и сметки по чуждестранни операции</b>					
6	Неизплатени чуждестранни преводи . . . . .	27 452 576 90	43 678 436 64	6	-	16 225 859
13	Разплащане с държавата по външни кредити . . . . .	3 113 361 502 70	573 593 973 80	13	2 643 489 343 71	103 721 814
15	Чуждестр. банкноти и монети — и път. чекове . . . . .	22 148 122 45	16 987 298 82	15	3 160 823 63	-
16	Чуждестр. коресп. — кредити на държавата . . . . .	573 593 973 80	3 113 361 502 70	16	103 721 814 81	2 643 489 343
17	Чуждестр. коресп. — клирингови сметки . . . . .	5 279 487 007 72	5 357 255 542 39	17	225 142 034 46	302 910 569
18	Чуждестр. кореспонденти — други сметки . . . . .	2 526 954 949 04	3 338 756 575 19	18	80 932 517 43	892 734 143
19	Чуждестр. коресп. — блокирани сметки . . . . .	9 601 449 92	479 028 15	19	9 342 305 33	219 883
20	Чуждестранни акредитиви — износ . . . . .	118 238 171 29	140 489 064 39	20	-	22 250 893
21	Чуждестранни акредитиви — внос . . . . .	79 161 403 31	65 145 481 70	21	14 015 921 61	-
22	Провизии по чуждестранни акредитиви . . . . .	65 134 941 70	79 150 863 31	22	-	14 015 921 61
23	Текущи сметки — местни лева . . . . .	77 178 00	2 630 206 94	23	-	2 553 028 94
24	Чуждестранни кореспонденти в лева . . . . .	368 568 852 61	321 338 400 60	24	77 399 676 13	30 161 234 12
25	Текущи сметки в чуждестранна валута . . . . .	1 188 016 443 07	638 518 462 59	25	575 605 609 55	28 107 629 07
	Пренос . . . . .	87 867 118 324 91	91 636 133 276 72		5 285 130 512 69	9 054 15 464 50

Наименование на сметките	Обороти										Остатъци													
	Дебит					Кредит					№ на сметката	Дебит		Кредит										
Пренос . . . . .	87	867	118	324	91	91	636	133	276	72			5	285	130	512	69	9	034	149	464	50		
<b>VII. Разплащателни, заемни и текущи сметки</b>																								
Предприятия от промишлеността	Разплащ. с/ки		55	429	289	845	40	56	162	203	849	14	34	-			732		914	003	74			
	Заемни		58	232	727	613	61	52	686	365	031	19	35	5	546	362	582	42			-			
Предприятия от селското стопанство	Разплащ. с/ки		2	211	377	992	47	2	255	624	037	66	38	-			44		246	045	19			
	Заемни		1	655	970	863	74	1	340	611	849	54	39	315	359	014	20			-				
Предприятия от търговията и изкупуването	Разплащ. с/ки		9	632	752	767	64	10	393	715	595	95	46	-			760		962	828	31			
	Заемни		108	819	592	151	51	100	471	109	727	65	47	8	348	482	423	86			-			
Предприятия от транспорта	Разплащ. с/ки		9	021	653	213	98	9	110	118	099	71	50	-			88		464	885	73			
	Заемни		353	102	139	66	319	108	357	67	51	33	993	781	99			-						
Трудово-кооперативни земедел. стопанства	Текущи с/ки		5	150	128	374	76	6	699	361	590	38	64	-			1		549	233	215	62		
	Заемни		12	988	754	474	37	12	265	996	555	92	65	722	757	918	45			-				
Разни предприятия	Разплащ. с/ки		1	165	251	207	17	1	227	309	520	53	66	-			62		058	313	36			
	Заемни		7	637	673	03	7	194	813	33	67	442	859	70			-							
Промочени заеми . . . . .			14	612	448	583	84	13	828	132	434	52	81	784	316	149	32			-				
<b>VII-a Заеми за капитални вложения</b>																								
Заеми на ТКЗС за капитални вложения срещу бъдещи постъпления по фонд „Неделим“			94	897	236	63	88	778	390	99	72	6	118	845	64			-						
Дължими лихви по заеми на ТКЗС срещу бъдещи постъпления по фонд „Неделим“			22	047	560	38	22	038	246	58	73	9	313	80			-							
Дължими лихви по заеми на ТКЗС за капитални вложения			27	089	894	28	25	272	262	70	74	1	817	631	58			-						
Заеми на ТКЗС за капитални вложения от минали години			5	161	457	429	79	894	045	949	93	75	4	267	411	479	86			-				
Заеми на ТКЗС за участие в хидромелиоративно строителство			165	460	736	88	165	460	736	88	76	-					-							
Заеми на ТКЗС за капитални вложения през текущата година			1	635	914	399	86	1	635	914	399	86	77	-					-					
Промочени заеми на ТКЗС за кап. влож. срещу бъдещи постъпления по фонд „Неделим“			11	830	909	78	11	250	052	68	79	580	857	10			-							
Промочени заеми на ТКЗС за капитални вложения			32	916	814	91	32	525	763	74	80	391	051	17			-							
<b>VIII. Специални сметки по разплащанията</b>																								
Акредитиви . . . . .			574	136	581	19	580	308	179	53	86	-			6		171	598	34					
Особени сметки . . . . .			448	484	200	42	451	405	630	10	87	-			2		921	429	68					
Лимитирани чекови книжки . . . . .			351	388	400	23	355	742	825	55	88	-			4		354	425	30					
Акцептирани чекове . . . . .			71	731	522	84	71	989	628	61	89	-			258		105	77			-			
<b>IX. Средства със специално предназначение</b>																								
Амортизационни отчисления на предпр. . . . .			1	881	635	611	03	2	116	645	791	22	91	-			235		010	180	19			
Разни средства и фондове със специално предназначение			2	782	339	912	42	3	488	297	002	25	113	-			705		957	089	83			
Текущи сметки на ТКЗС за строежи изпълнявани по стопански начин			40	805	382	31	42	097	702	15	78	-			1		292	319	84			-		
Фонд „Неделим“ на ТКЗС . . . . .			2	085	825	082	39	2	227	113	901	18	184	-			141		288	818	79			-
Пренос . . . . .			382	535	766	901	43	370	611	871	203	84	25	343	174	421	78	13	389	278	724	19		

№ на сметката	Наименование на сметките	Обороти				№ на сметката	Остатъци			
		Дебит		Кредит			Дебит		Кредит	
	Пренос	382 535 766 901 43		370 611 871 203 84		25 313 174 421 78		13 389 278 72		
	X. Касово изпълнение на държавния бюджет и сметки с бюджетните учреждения									
92	Приходи по републиканския бюджет	57 127 797 966 43		57 635 701 222 53	92	-		507 903 336		
93	Разходи по републиканските бюджет	54 150 662 898 15		54 150 662 898 15	93	-		-		
94	Бюджетни сметки на народните съвети	23 032 902 262 76		23 168 047 881 50	94	-		135 145 618		
95	Разпределяеми приходи по републ. бюджет	11 592 518 375 57		11 592 518 375 57	95	-		-		
96	Извънбюджетни сметки по републ. бюджет	7 375 026 828 57		7 620 914 275 09	96	-		245 887 446		
97	Извънбюджетни сметки на народните съвети	1 375 541 414 19		1 751 439 362 61	97	-		375 897 948		
99	Преоценка по паричната реформа 1952 г.	-		2 356 205 241 84	99	-		2 356 205 241		
98		2 899 000 00		3 360 614 700 00	98	-		3 357 715 700		
	XI. Банкови учреждения									
100	Българския инвестиционна банка	19 640 542 358 56		21 416 688 534 43	100	-		1 776 146 175		
101	Държавна спестовна каса	6 808 803 368 05		8 697 036 949 91	101	-		1 888 233 581		
102	Държ. застрахователен институт	568 401 326 65		730 394 496 63	102	-		161 993 169		
	XIV. Дебитори и кредитори									
105	Разни дебитори и кредитори	24 337 445 730 38		24 125 601 092 72	105	490 341 135 13		278 396 497		
	XIII. Съучастия и ценни книжа									
107	Съучастия и ценни книжа	37 364 699 64		-	107	37 364 699 64		-		
	XIV. Текущи с/ки на организации и др.									
110	Текущи сметки на обществ. организации	2 403 170 020 97		2 977 503 014 67	110	-		574 332 993		
111	Сметки с централно отчитане	17 802 786 968 17		17 802 786 968 17	111	-		-		
112	Текущи сметки на ведомства на сметно финансиране	12 936 917 566 81		13 075 024 046 62	112	-		138 106 479		
	XV. Междуклонови разплащания									
90	Неизплатени преводи	352 436 152 71		353 521 713 09	90	-		1 085 560		
115	Теглени преводи	120 717 541 042 69		246 350 660 444 18	115	-		125 633 119 401		
116	Получени преводи	368 543 818 350 70		352 984 819 073 62	116	15 558 999 277 08		-		
117	Записани по извлечението преводи	227 150 904 692 51		117 727 371 230 84	117	109 423 533 461 67		-		
118	Неизравнени суми по извлеченията	153 721 064 07		155 800 279 69	118	76 926 09		2 156 141		
119	Теглени преводи от предната година	232 686 694 336 93		232 686 694 336 93	119	-		-		
120	Получени преводи от предната година	21 700 048 499 32		21 700 048 499 32	120	-		-		
121	Записани по извлеченията преводи от предната година	216 412 211 130 00		216 412 211 130 00	121	-		-		
122	Неизравнени суми по извлеченията от предната година	25 625 392 76		25 625 392 76	122	-		-		
123	Документи за връчване чрез уравниелната служба	32 600 268 119 65		32 600 268 119 65	123	-		-		
124	Уравниелна служба	44 587 398 056 97		44 587 398 056 97	124	-		-		
	Пренос	886 659 214 524 24		886 657 428 541 13		150 823 389 921 39		150 821 603 936		

Наименование на сметките	Обороти				№ на сметката	Остатъци			
	Дебит		Кредит			Дебит		Кредит	
Пренос . . . . .	1 886 659 214 524 24	1 886 657 428 541 15				150 823 389 921 39	150 821 603 938 28		
<b>XVI. Основни средства</b>									
Земли . . . . .	6 225 657 89	83 014 00 135				6 142 643 89	-		
Сгради . . . . .	108 857 552 76	1 408 330 00 136				107 459 222 76	-		
Стопански инвентар . . . . .	33 838 149 34	1 369 991 48 137				32 468 157 86	-		
<b>XVII. Корективни сметки</b>									
Нахажбяване на основните средства . . . . .	1 862 034 51	55 599 716 14 138				-	53 737 681 63		
Нахажбяване на малоц. и малотр. предмети . . . . .	331 686 60	3 351 454 75 139				-	3 019 768 15		
<b>XVIII. Капитални вложения на банката и основен ремонт</b>									
Вноски в БИБ за финансиране на капиталните вложения на банката . . . . .	4 052 527 30	3 391 014 85 140				661 512 45	-		
Незавършени лимитни капитални вложения . . . . .	7 560 660 54	537 061 00 141				7 023 599 54	-		
Разноски за основен ремонт . . . . .	1 495 668 20	1 495 668 20 145				-	-		
Ски с инвестиц. предназначение . . . . .	10 249 669 93	840 759 94 147				9 408 909 99	-		
<b>XIX. Ликвидационни заеми и сметки</b>									
Съдебни взимания . . . . .	25 342 299 40	5 745 238 26 82				19 797 061 14	-		
Заеми на кооперации без стоково материално покритие . . . . .									161
Ликвидационни заеми на ТКЗС . . . . .	182 477 483 15	59 999 326 38 164				122 478 156 77	-		
Заеми на разни лица . . . . .	2 116 844 11	174 453 20 171				1 942 390 91	-		
Вземания от предприятия и кооперации обявени в ликвидация . . . . .	4 146 911 41	436 571 27 183				3 710 340 14	-		
<b>XX. Резултатни сметки</b>									
Диви . . . . .	624 245 638 28	624 245 638 28 186				-	-		
Разлика курса от камбио . . . . .	29 251 466 64	29 251 466 64 187				-	-		
Други доходи . . . . .	48 515 045 75	48 515 045 75 188				-	-		
Други разходи . . . . .	14 842 708 29	14 842 708 29 189				-	-		
Административно-управленчески разходи . . . . .	67 188 516 80	67 188 516 80 190				-	-		
Суми за минаване в загуба . . . . .	5 299 330 70	5 299 330 70 191				-	-		
Печалби и загуби . . . . .	585 110 113 44	846 011 990 79 192				-	260 901 877 35		
<b>XXI. Други активни и пасивни сметки</b>									
Стопански материали . . . . .	7 431 574 74	5 689 994 32 194				1 761 580 42	-		
Малоценни и малотрайни предмети . . . . .	3 351 458 75	331 690 60 195				3 019 768 15	-		
Разходи за следващи периоди . . . . .									196
Приходи за следващи периоди . . . . .									197
Всичко . . . . .	1 888 433 237 522 77	1 888 433 237 522 77				151 139 263 265 41	151 139 263 265 41		

№ на сметката	Наименование на сметките	Обороты		№ на сметката	Остатъци	
		Дебит	Кредит		Дебит	Кредит
<b>Б. Статистически сметки</b>						
<b>I. Обезпечения</b>						
204	Депозити за обезпечения	37 026 980 68	7 077 350 40	204	29 949 630 28	
205	Депозити на обезпечения	7 104 583 87	37 054 214 15	205	-	29 949 630 28
<b>II. Резервни емисии — банкноти</b>						
280	Резервни емисии — банкноти	1 793 400 000 00	329 600 000 00	280	1 463 800 000 00	-
281	Главна каса за банкноти	329 600 000 00	1 793 400 000 00	281	-	1 463 800 000 00
<b>III. Документи за инкасо</b>						
226	Изпратени за инкасо платежни искания	47 387 502 742 58	47 387 502 742 58	226	-	-
228	Просрочени разплащателни документи	12 721 242 895 97	12 510 736 096 12	228	210 506 799 85	-
230	Други документи за инкасо у нас	1 397 51	1 084 71	230	312 80	-
231	Други документи изпратени за инкасо другаде	84 014 446 28	84 014 446 28	231	-	-
232	Документи изпратени за инкасо в чужбина	516 265 321 62	409 522 207 60	232	106 743 114 02	-
233	Документи получени за инкасо в чужбина	324 597 324 74	296 174 847 12	233	28 422 477 62	-
234	Седанти	60 685 741 506 87	61 031 414 211 16	234	-	345 672 704 28
<b>IV. Ценности за пазене</b>						
237	Депозити за пазене	66 370 216 90	171 975 82	237	66 198 241 08	-
338	Депозанти	171 695 82	66 369 936 90	238	-	66 198 241 08
<b>V. Държавни ценни материали</b>						
239	Държавни ценни материали	332 858 047 63	328 900 151 23	239	3 957 896 40	-
240	Държавно хранилище	328 900 111 23	332 858 007 63	240	-	3 957 896 40
<b>VI. Акредитиви и гаранции</b>						
275	Дебитори по чуждестранни гаранции и акредитиви — внос	1 089 729 194 96	776 285 319 06	275	313 443 875 90	-
276	Кредитори по чуждестранни гаранции и акредитиви — внос	819 983 582 70	1 133 427 438 60	276	-	313 443 875 90
277	Дебитори по гаранции и акредитиви без покритие — износ	594 500 732 96	497 128 037 22	277	97 372 675 74	-
278	Дебитори по компенсационни акредитиви	11 804 475 86	9 159 841 10	278	2 644 634 76	-
279	Кредитори по гаранции, акредитиви — износ без покритие и компенсационни акредитиви	503 996 353 71	604 013 664 21	279	-	100 017 310 50
	Превос	127 634 811 611 89	127 634 811 611 89		2 323 039 658 45	2 323 039 658 45



№ на сметката	Наименование на сметките	Обороти		№ на сметката	Остатъци	
		Дебит	Кредит		Дебит	Кредит
	Пренос . . . . .	127 634 811 611 89	127 634 811 611 89		2 323 039 658 45	2 323 039 658 45
	<b>VII. Държавни бюджетни кредити</b>					
244	Кредити по републиканския бюджет . . . . .	29 363 626 247 32	29 363 626 247 32	244	-	-
246	Държавата за кредити по републиканския бюджет . . . . .	29 263 228 593 99	29 263 228 593 99	246	-	-
	<b>VIII. Разни</b>					
255	Разни активни статистически сметки . . . . .	2 531 903 988 21	647 291 820 61	255	1 884 612 167 60	-
256	Разни пасивни статистически сметки . . . . .	647 174 810 16	2 531 786 977 76	256	-	1 884 612 167 60
	<b>IX. Вземания и задължения на държавата поети за ликвидация от БНБ</b>					
265	Задължения към погасителната каса . . . . .	545 676 60	134 002 97	265	411 673 63	-
266	Задължения по заеми от заема на бежанците . . . . .	324 640 56	262 231 54	266	62 409 02	-
267	Задължения по заеми за икономичен строеж . . . . .	132 914 63	21 514 04	267	111 400 59	-
268	Задължения по заеми на новобрачни двойки . . . . .	535 145 23	50 353 81	268	484 789 42	-
269	Държавата от вземания и задължения за ликвидиране от БНБ . . . . .	468 630 77	22 142 361 67	269	-	21 673 730 90
270	Заеми на тютюноотърговци . . . . .	20 580 263 48	128 80	270	20 580 134 68	-
271	Заеми на заселници в Беломорието . . . . .	24 923 56	1 600 00	271	23 323 56	-
	<b>Всичко . . . . .</b>	<b>189 463 357 446 40</b>	<b>189 463 357 446 40</b>		<b>4 229 325 556 95</b>	<b>4 229 325 556 95</b>

83

Т А Б Л И Ц А

за относителното тегло на постъпленията и плащанията по отделните показатели на касовия план на Българска народна банка

Показатели	1960 година		1961 година	
	млн. лв.	% от общата сума	млн. лв.	% от общата сума
<b>ПОСТЪПЛЕНИЯ</b>				
Стокооборот	17.501	70,8	19.165	70,3
Транспорт	1.120	4,5	1.252	4,6
Комунално-битови услуги	657	2,7	752	2,8
Културно-спортни меропр.	215	0,9	232	0,9
Данъци и такси	476	1,9	505	1,9
Т К З С	629	2,5	691	2,5
П.т.т.станции	2.505	10,1	2.918	10,7
Държавна спестовна каса	-	-	-	-
Други постъпления	1.627	6,6	1.729	6,3
Всичко постъпления:	24.730	100,0	27.244	100,0
<b>ПЛАЩАНИЯ</b>				
Заплати	15.710	62,8	16.694	62,5
Помощи и обезщетения	963	3,9	1.073	4,0
Т К З С	5.821	23,3	5.872	21,7
Селскостоп. произведения	385	1,5	468	1,7
П.т.т.станции	-	-	-	-
Държавна спестовна каса	574	2,3	1.099	4,1
Командировъчни, стопанско-оперативни и други разходи	1.543	6,2	1.623	6,0
Всичко плащания:	24.996	100,0	27.029	100,0

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА  
Планово икономическо управление

Началник:

Т. Димов

ДР/написано в 4 екс.

СПРАВКА

за съгласуване на Годишния отчет на БНБ за дейността ѝ  
през 1961 година

С кого е съгласувано	Какво е мнението
<p>Държавна планова комисия Писмо № XV-Ф-93/14.V. 1962 г./</p>	<p>1. Държавната планова комисия посочва, че в практическата работа на банката все още съществуват сериозни недостатъци, че допусканията от банката слабости са намалили ефекта от нейната намеса във финансовата дейност на предприятията. За доказателство на този извод се посочва, че независимо от изпълнението на плана за себестойността за 1961 година, 12 окръга и 3 ведомства отчитат неизпълнение, че някои отрасли не са изпълнили плана за печалбата, че имало отклоняване на оборотни средства в инвестиции и пр.</p> <p>В работата на банката през 1961 година действително са съществували недостатъци и контролет и въздействието не във всички случаи са били ефикасни. Във всеки раздел от отчета на банката са посочени конкретните слабости, които тя е допускала по онези дейности и показатели, чието изпълнение действително зависи от усилията и работата на банката.</p> <p>2. В ал. III на стр. 2 от писмото се прави констатацията, че планираният икономически ефект за заемите за малка механизация не е изпълнен с 45.552 хил. лева, което било принудило предприятията, за погасяване на тези заеми, да отклоняват част от предвидената за отчисляване в бюджета печалба. От това веднага са прави извода, че поради недостигане на планирания икономически ефект за 1961 г. в бюджета на са</p>

внесени 134.150 хил. лева и че "по този начин строителството със заеми за мална механизация и ширпотреба се превръща в допълнителен план за капитални вложения необезпечени със средства по бюджета".

Този извод на Държавната планова комисия е направен въз основа на данните за планирания и осъществен през 1961 г. икономически ефект, съдържащи се в отчета, изпратен от нас на ДПК за съгласуване. В тези данни бяха допуснати някои неточности, отнасящи се до периодите на планирания и осъществения икономически ефект, поради което посочените суми са несравними.

От допълнителните уточнявания, се установи че планираният икономически ефект от внедрените през 1961 г. мероприятия, изчислен за периода от внедряването на всяко мероприятие до края на 1961 година възлиза общо на 88.329 хил. лева, а фактически осъщественият ефект от същите мероприятия за същия период - на 102.563 хил. лева или с 14.234 хил. лева повече от планирания.

Както в национален мащаб, така и при почти всички отделни мероприятия, фактически осъщественият икономически ефект е по начало по-голям от планирания. Случаите на недостигане планирания икономически ефект са единични изключения.

3. За предвиденото в плана за 1961 г. намаляване на стоките запаси със 700 милиона лева се говори на стр. 21 на доклада.

4. Изводът на банката, че регулирането на паричното обръщение трябва да се опира преди всичко на стокооборота и стоките фондове е напълно правилен. Влогонабирането е също важен, но допълнителен резерв за мобилизиране на паричните

средства на населението. Усилията трябва да бъдат насочени главно към осигуряване на достатъчно и разнообразни стокови фондове, отговарящи на потребителското търсене. Не е целесъобразно да се предлага необосновано увеличение на влоговете като се разчита, че онази част от паричните доходи на населението, която не е привлече чрез стокооборота, ще се насочи по необходимост към организирано спестяване.

5. Изводите в отчета за скоростта на паричното обръщение през 1961 г. са правилни. Те са направени при изрична уговорка за влиянието, което са оказали специфичните фактори върху развитието на стокооборота и паричното обръщение през годината.

6. Точният размер, до който ще се авансират кооператорите се определя окончателно от ръководството на всяко ТКЗС и се съгласува с местните държавни и партийни органи след грижлива преценка за състоянието на реколтата, животновъдството и за реалните възможности на стопанството. Считаме, че е неправилно, при наличието на такава преценка след като тя е приета за правилна и от банката, последната да въздействува на стопанствата да авансират кооператорите в по-големи размери.

7. На стр.4 на писмото се говори за несъответствие между констатациите на стр.11 и на стр.12 от отчета. Такова несъответствие няма. Никъде в отчета не е отбелязано също така и че "явилите се отклонения са резултат главно на известна неточност в планирането". В отчета се посочва че "явилите се отклонения в изпълнението на кредитните планове за 1961 г. са резултат ГЛАВНО на някои особености в изпълнението на народностопанския план, на измененията в начина на кредитирането на ТКЗС и на ИЗВЕСТНИ неточности в планирането на кредитите".

8. Предложението на Държавната планова комисия за заличаване на т.3 от проектопостановлението относно откриване на постоянно действаща школа за квалификация на банковите служители е нецелесъобразно и не мотивирано.

Приведените мотиви, че "за ръководните кадри банката може да провежда квалификационни курсове, каквито провежда и сега" и че "за преминаване на служителите от една длъжност в друга може да провежда съответни изпити", нямат никаква връзка със същността на предложението. В предложението не става дума нито за школа за ръководните кадри на банката, нито за това как да става преминаването на служителите от една длъжност в друга.

Считаме, че целесъобразността от създаването на такава школа е безспорна, още повече като се има пред вид, че такива школи има и при редица други ведомства.

9. Държавната планова комисия предлага увеличението на собствените оборотни средства на промишлените и търговските предприятия да се извърши в размер на средствата от сметка "Проценка по паричната реформа 1952 г.". Предложението е възприето и е отразено в т.2 на проектопостановлението.

Възприети са и съответно са отразени и всички останали бележки.

1. В ал. II на стр. 2 на писмото се пояснява, че средствата от краткосрочното кредитиране в размер на 300 млн. лева отклонени от банката за кредитиране на капиталните вложения на ТКЗС не са били възстановени от Министерството на финансите, тъй като предвиденото превишение на приходите над разходите по държавния бюджет за 1961 г. не било обезпечено.

Министерство на финан-  
сите /писмо № IX-146/  
17.1962 г./

Известно е, че дългосрочното кредитиране на капиталните вложения трябва да се извършва с бюджетни средства. Това, че Министерството на финансите не е реализирало необходимите средства за допълнителни дългосрочни кредити на ТКЗС не го освобождава от задължението да осигури своевременното възстановяване на банката на съответните суми. Правилното е всъщност тези суми да бъдат осигурявани на банката преди още тя да е започнала кредитирането.

2. Министерството на финансите прави възражения по предложението на банката за увеличаване на собствените оборотни средства на търговските и някои промишлени предприятия. Възраженията, както и някои постановки намираме за неправилни. Така, в писмото се казва, че деловото участие на банката в норматива на оборотните средства на промишлените предприятия с несезонна дейност чрез кредитирането им по оборота е правилно и не следва да се отменя. Никъде в доклада не се прави и намек за отменяване на кредитирането по оборота. Напротив, подчертано е даже, че предложението се прави със цел за подобряване на сегашния начин на кредитиране по оборота.

В писмото неправилно се твърди, че мотивите за предложението били, че в СССР и другите социалистически страни практиката била различна от нашата. В доклада ясно са посочени конкретните мотиви, които имат сериозни икономически предпоставки. Така основният мотив за това наше предложение е необходимостта от осигуряване на предприятията с минимума от собствени оборотни средства, което е безспорен принцип за социалистическите предприятия и от установяването и поддържането на такава структура на ресурсите на банката, която да осигурава поддържането на стабилността на лева и на пропорциите в изпълнението на народностопанския план.

Ние считаме, че с приемането на бележките на Държавната планова комисия, увеличението на собствените оборотни средства на промишлените и търговските предприятия да стане в рамките на сумата по преоценката от паричната реформа 1952 г., този въпрос ще се разреши без никакви затруднения за бюджета.

3. Министерството на финансите възразява и по въпроса за бъдещото разпределение на чистата печалба на банката. Във връзка с това трябва да отбележим, че през последните няколко години въпреки че половината от печалбата се отчисляваше във фондовете на банката, относителният им дял в общата сума на кредитите намаляваше. Така от 1957 г. насам относителният дял на фондовете в общата сума на кредитите е спаднал както следва: 12,9%, 11,8%, 10,0%, 9,4% и 9,9%. Очевидно е, че при отнасяне на цялата печалба в приход на бюджета намалението на относителният дял на фондовете ще бъде още по-силно, което е неблагоприятно.

Във връзка с възраженията на Министерството на финансите ние снемаме този въпрос от проектопостановлението към отчета, но считаме, че той следва да бъде разгледан и разрешен от Министерския съвет, така както това е предвидено в чл.49 от Устава на банката. Намираме, че най-правилно ще бъде този въпрос да бъде решен с приемането на държавния бюджет за 1963 година.

Останалите бележки на Министерството на финансите са възприети и отразени в доклада и проектопостановлението.

София, ..6 дни 1962 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

*К. Несторов*  
/К. Несторов/



14.V.1962 година

90

На № 1502 от 27.IV.1962 година

Държавната планова комисия намира, че в годишния отчет за 1961 година БНБ е отразила цялостната си дейност по касовото и кредитно планиране, по организацията на разплащанията и платежната дисциплина, контрола по разходването на фонда на работната заплата и т.н.

Независимо от постиженията Банката е допуснала редица слабости които са намалили ефекта от нейната намеса във финансовата дейност на предприятията.

В отчета се посочва, че Банката е ръководила в своята практическа работа от указанията от указанията, дадени на Мартенското съвещание за осигуряване изпълнението на народностопанския план по всички показатели, за разкриване и използване на резервите в предприятията, ускоряване обращаемостта на оборотните средства главно чрез ликвидацията на свръхплановите, залежали и ненужни на предприятията материали и стоки, за снижение себестойността на продукцията и разходите на обработението. Направеното в това отношение считаме за недостатъчно. Доказателство за това са следните данни:

Общо взето планът по себестойността за 1961 г. в промишлеността е изпълнен, обаче 12 окръзи и 3 мекоматва, цели отрасли и отделни предприятия отчитат неизпълнение. Не са изпълнили плана си за снижение на себестойността Пернишки, Бургаски, Варненски, Кърджалийски, Врачански, Смолянски, Ст. Загорски и др. окръзи, както и Министерството на вътрешната търговия, Комитета по промишлеността и др.

В резултат на тези и други причини цели отрасли на промишлеността и отделни предприятия, като отрасли черна металургия, цветна металургия, химическа и каучукова, стъкларска и порцеланово-фаянсова, Министерството на земеделието и др. не са изпълнили плана си за печалбата или са изпълнили плана си за загубата. Отклонявани са оборотни средства в инвестиции, което е нарушение на плановата и финансова дисциплина.

От незадоволителната работа на такива предприятия за 1961 г. са се явили 296.990 х. лв. недостиг на собствени оборотни средства, просрочената задължениост се е увеличила с 48.000 х. лв. увеличена е взаимната задължениост. Въпреки постигнатото общо увеличение на обращаемостта на банковите заеми от 41,3 дни на 35,7 дни, в отделни отрасли като вътрешна търговия и МТС, външна търговия и транспорт дните на обращаемостта на заемите са увеличени. Това показва, че контролът от страна на ръководствата на предприятията и висшестоящите им органи не е бил

достатъчен. Наред с това, обаче, и Банката не е съдействувала достатъчно чрез контрола по отношение по-целесъобразното разходване на материали, фонд работна заплата и др. за предотвратяване допускането на големи производствени разходи, загуби от брак, неустойки и пр.

Слаб е и контрола упражняван от БНБ при отпускането на заемите за малка механизация и ширпотреба. Как може другояче да се обясни това положение, че при планиран икономически ефект от внедрените мероприятия кредитирани със заеми за малка механизация през 1961 г. в размер на 161.991 х. лв. е осъществен само 119.439 х. лв. или в по-малко 45.552 х. лв. Недостигането на планирания икономически ефект е принудило предприятията да вземат част от предвидената за отчисление в бюджет

та печалба за погасяване на получените от тях заеми за малка механизация и ширпотреба. По този начин строителството със заеми за малка механизация и ширпотреба се превръща в допълнителен план за капитални вложения необезпечен със средства по бюджета. Тези слабости са констатирани и през 1960 година.

Всичко това показва, че в практическата работа на Банката все още съществуват сериозни недостатъци, които трябва да се изяснят и да се набележат мероприятия за подобрене на работата.

Неправилно е твърдението на Банката, че по нейно предложение се проведеха мероприятия за посочване на допълнителните доходи на кооператорите за увеличение на стокооборота на дребно, за увеличаване на приръста на спестовните влогове и за други нестокови разходи. Тези мероприятия се проведеха от Правителството от специално натоварена за тази цел комисия.

В третата алинея на стр. 6 се изтъква, че стоковите запаси са намалени през 1961 година с 585 млн. лв., а не се казва, че с плана за 1961 г. беше предвидено това намаление да бъде 700 млн. лв. За същото намаление имаше и отделно решение на Министерския съвет - като мероприятие към плана за 1961 година.

В четвърта алинея на стр. 6, неправилен е извода относно обвързката на покупателния фонд със стокооборота на дребно. Балансовия метод напълно се спазва при планиране на стокооборота на дребно, който се изгражда на базата на установения покупателен фонд на населението. На Банката е известно че покупателния фонд на населението се установява като разлика между обема на паричните доходи и нестоковите разходи, в т.ч. приръста на спестовните влогове и остатъка в налични пари населението. Следователно приръста на спестовните влогове е определен предварително на базата на паричните доходи и други фактори, които указват влияние на спестяванията.

Направените изводи и сравнения за скоростта на паричното обращение през 1961 г. спрямо 1960 г.; считаме за неправилни, тъй като през 1961 г. указаха влияние на стокооборота много фактори, които

са посочени в доклада. Сравнения и изводи могат да се правят при нормално ~~к~~ изпълнение на стокооборота в едната и другата г дина.

В доклада се изтъква, че ТКЗС поради по-слабата реколта на тютюна, памука и някои други селско стопански произведения са се ориентирали към по предпазливо авансиране на кооператорите с огледа да не се отиде към преавансиране. В тези стопанства обаче, където реколтата е била по-добра и доходите на кооператорите по-големи, Банката би следвало да окаже въздействие на тези ТКЗС към увеличаване процента на авансиране на кооператорите. Равномерното постъпление на приходите ~~к~~ в кооператорите би съдействувало за по-регулярно изпълнение на стокооборота и на паричното обръщение.

В отчета са допуснати следните несъобразности и грешки:

има несъответствие между констатациите на стр.11, където е казано че се е подобрило съставянето и отчитането на кредитния план и тези на стр. 12 ал. II, където е отбелязано, че явилите се отклонения в изпълнението на кредитните планове през 1961 г. са резултат главно на известна неточност в планирането.

На стр. 33<sup>a</sup> се изнася, че дългът на ТКЗС по дългосрочни заеми се е увеличил в сравнение с 1960 г. с 11.798 х.лв., като е достигнал в края на 1961 г. 42.674 млн. лева, а на стр. 37 ал.1-ва същия дълг се сочи на 4.267 млн. лв. Необходимо е уточняване на данните.

Данните посочени в табличката на стр. 58 за производителността на труда по фабрично заводски цени I. I. 1962 г. следва да се уточнят с ЦСУ, тъй като за 1960 и 1961 г., ЦНК има други данни, а за 1957-1959 г. въобще няма данни.

На стр. 62 ал. II разликата между постъпимите и изразходвани амортизационни отчисления е 116 млн. лв., а не 16 млн. лв.

По проекто-постановлението правим следните бележки:

Съгласни сме с предложението да се увеличат собствените оборотни средства на промишлените предприятия с несезонна дейност и търговските предприятия, но само в размер на средствата от сметка "Проценка по паричната реформа от 1952" г. Необходимо е съответно изменение на т. 3 от проектопостановлението.

Точка 4 да отпадне. За ръководните кадри банката може да провежда да квалификационни курсове както провежда и сега, а за преминаване на служителите от една длъжност в друга може да провежда съответни изпити, каквато беше предишната практика на банката.

Председател на ЦНК

№

Министерство на  
финансите  
Отдел "Парично обръщение  
и кредит"

До Председателя на БНБ.

93

№ IX-146/12.V.1962 г.

На № 1502/1962 г.

По доклада за дейността на БНБ баланса и сметките за загубите и печалбите за 1961 година, МФ прави следните бележки;

БНБ все още недостатъчно използва своите възможности за оказване въздействие върху работата на търговските предприятия и организации чрез по-смело прилагане на кредитните санкции за пезобязото ликвидиране на залежалите и нетърсени стоки да съдействува за освобождаването на замразените оборотни средства на търговските предприятия, като не се допуска отвлечане на средства за кредитирането на ценности, които нямат движение.

Недостатъчно е въздействието на банковия контрол за снижаване на издръжката в търговията. През 1961 година много търговски предприятия допуснаха преразход в издръжката. Преразходите са допуснати главно в транспортните разходи в резултат на удължени и кръстосани превози. Банковият контрол може да изиграе не малка роля в отстраняването на тези слабости.

В доклада се изтъква, че след като кредитирането на капиталните вложения в ТКЗС се пое от БНБ по тази дейност е настъпило голямо подобрене. Посочва се, че сега дългосрочното кредитиране се извършва не само по обекти, но и по мероприятия, което се вършеше и от БИБ.

В доклада много малко място е отделено на основния въпрос за капиталните вложения в ТКЗС, а именно: как банката е съдействувала за концентрацията на средствата, за намалението на незавършеното строителство. Като ~~известен~~ положителен факт за подобряването на работата се посочва обстоятелството, че през 1961 година са поосили по-големи суми по фонд "Неделим" в сравнение с 1960 г. без да се обяснява как е изпълнен плана за постъпленията през 1961 година. Изпълнението на постъпленията трябва да се сравнява преди всичко с плана, а не само с изпълнението от предшестващата година. Следва да се изясни факта, на какво се дължи това, че въпреки голямото изпълнение на постъпленията по фонд "Неделим" през 1961 година, ТКЗС не можаха да обвържат плановете си за финансиране на капиталните вложения с необходимите финансови ресурси, което наложи в началото на IV трим. да се отпуснат допълнително от държавния бюджет средства за капитални вложения в ТКЗС.

16 На стр.46 от доклада отново се поставя въпроса за възстано-  
вяването на отклонените средства за кредитиране на капиталните вло-  
жения на ТКЗС съгласно 2273-то разпореждане на МС от 31.XII.1960 г.  
Необходимите средства за отпуснатите допълнителни дългосрочни кре-  
дита на ТКЗС следваше да се осигурят на БНБ за сметка на превишени-  
то на приходите над разходите по държавния бюджет за 1961 година.  
Предвиденото превишение обаче не беше обезпечено, поради което  
отпуснатите от банката дългосрочни кредити на ТКЗС в размер на  
300 млн.лв. /стар курс/ не бяха възстановени в определения срок.

Съгласно тримесечното разпределение на вноските от бюджета по  
по кредитния план за дългосрочното кредитиране на ТКЗС за I-то  
трим.са предвидени 39.950 хил.лв. , които са преведени в определе-  
ния срок. Предвид на това предлагаме съответния текст в ал.III  
на стр.46 да отпадне от доклада, тъй като не отговаря на действи-  
телността.

146 В доклада се поставя въпроса за попълване на собствените  
оборотни средства на промишлените предприятия да се извършва изцял  
от държавния бюджет, като част от норматива на предприятията,  
кредитирани със заеми по оборота, равна на дяловото участие на  
банката в норматива, да се блокира по специална сметка в банката  
която да служи за ресурс при кредитирането на предприятията със  
заеми по оборота. Мотивите за това са че в СССР и другите социали-  
стически страни практиката е различна от нашата.

Сега действащия начин на кредитиране по оборота е въве-  
ден по предложение на Българската народна банка и утвърден през  
1959 година с П-16-то постановление на Министерския съвет от 7.II.  
1959 година. Деловото участие на Банката в норматива на оборотните  
средства на промишлените предприятия бе въведено със средства  
на банката за сметка на по-ефикасното използване на банковия кре-  
дит в народното стопанство, ликвидиране на свръхнормативните за-  
паси от суровини, материали, готова продукция и др. както и за  
сметка на по-ефективното мобилизиране на нейните ресурси.

Деловото участие в норматива на оборотните средства на  
промишлените предприятия с несезонна дейност чрез кредитиране по  
оборотта от Българска народна банка е правилно и не следва да се  
отменя.

Същевременно Банката предлага да се увеличи размера на  
собствените оборотни средства в стоковия норматив на държавните  
търговски предприятия от 30 на 50 %.

Считаме, че това предложение на ~~Българската~~ Българската  
народна банка не следва да се приеме по следните съображения:

1.С предлаганото изменение на дяловото участие на Бъл-  
гарската народна банка в норматива на търговските и промишлените  
предприятия ще се увеличи дяла на собствените средства в норматива

ежегодният прирѣст на които ще трябва да се покрива за сметка на бюджета или за сметка на намаляване приходите от отчисленията от печалбата.

Като се има предвид голямото строителство, което нашата страна осъществява, за която цел са необходими значителни средства, считаме, че за сега няма да е целесъобразно да се заделят нови средства за увеличаване делѣт на собствените средства в норматива на предприятията.

2. Предлаганият източник - средствата от преоценката по паричната реформа - 1952 година, за покриване исканото увеличение на собствените средства на търговските и промишлени предприятия и сега е предоставен на Българската народна банка като траен източник за участието на Банката в норматива на стопанските предприятия.

3. Ако се приеме предложението на Българската народна банка ще се намали участието на Банката в норматива на оборотните средства на търговските и промишлените предприятия и с това значително ще се отслаби контрола чрез лева върху стопанската дейност на тези предприятия. Освен това трябва да се имат предвид, че участието на Банката в норматива на стопанските предприятия има голямо значение за осъществяване на борбата за намаляване свръхнормативните запаси в търговските и промишлени предприятия, за ускоряване обращаемостта на оборотните средства и за ликвидиране на ненужните пре-запасявания с важни дефицитни материали и суровини.

4. Чрез дяловото участие на Банката в норматива на стопанските предприятия се дава възможност най-правилно и целесъобразно да се използват временно свободните средства в Банката за покриване на част от прирѣста на норматива на оборотните средства на предприятията

Освен това този въпрос е поставен с отделен доклад, който сега се проучва.

Прави се също така предложение от 1963 година 50 на сто от реализираната печалба на Българската народна банка да продължи да се отнася в нейния резервен фонд. Това предложение обаче, не е добре мотивирано. Не се посочва до какъв размер трябва да достигне резервния фонд и на каква база същия трябва да се определя в процент на обема на отпусканите заеми или в процент към размера на уставния фонд. Освен това по петилетния план цялата печалба е заложена в прирѣст на бюджета.

Предвид на това, предлагаме за сега този въпрос да не се разглежда.

В раздела на доклада за пълномощията...

66  
се посочва, че чистата печалба за 1961 година възлиза на 261 милиона лева и не се обяснява, че планът за печалбата не е изпълнен в размер на 43 милиона лева. Трябва да се отчете как е изпълнен плана за печалбата през 1961 година и да се изяснят причините поради които съдия не е изпълнен.

По предложеното проекто-постановление правим следните бележки:

1. т. т. 2-ра и 3-та от проекто-постановлението да отпаднат по съображения, изложени по-горе.

Зам. министър Палийски.

I. Банката не води специална отчетност за количественото изпълнение на плана за строителството на ТКЗС и за въвеждането на обектите в експлоатация. А това не е и нейна задача. Обемът на извършеното строителство в ТКЗС се счита от Министерството на земеделието. На банката е възложено главно да следи усвояването на средствата за капитални вложения, по който начин косвено да съдейства за намаляването на незавършеното строителство.

С окръжно № 114 от м.г. беше установен нов ред за участие на банката при планирането на капиталните вложения на ТКЗС. С този си участие банката следи средствата да не се разпръскват в много или в преходящи обекти, а чрез въздействието за пълното усвояване на средствата/банков кредит и собствени средства/ предотвратява незавършването им.

II. Увеличението през 1961 г. в сравнение с 1960 г. на постъпленията за фонд Неделим на ТКЗС се сочи с цел да се покаже, че им увеличаване на обема на работата, а не като заслуга на Българската народна банка. В доклада не се правят сравнения между планираните и осъществените показатели през отделните години. Това не е нужно и по отношение на постъпленията за фонд Неделим. Банката отчита своята дейност, а не изпълнението на плана на ТКЗС. Тя има данни и по този показател, но само за 1961 г., когато са постъпили 90.5% от запланираните в производствено-финансовите планове на ТКЗС собствени средства за капитални вложения на ТКЗС. Анализът на тези данни беше направен в информацията за изпълнението на плана за кап. вложения на ТКЗС през 1961 г. Въпросната цифра 90.5% изпълнение на плана за постъпленията за фонд Неделим през 1961 г. не може да се сравни с данните за 1960 г., тъй като Българската инвестиционна банка не водеше такава отчетност. Тя сравняваше действителните постъпления със свой план, а не с плановете на ТКЗС. Съгласно данни от отчетите на клоновете на ВИБ през 1960 г. са постъпили в банката 91% от подлежащите на внасяне средства за фонд Неделим. Обаче за нас този показател е спорен, тъй като съществува голямо различие между данните на банката и тези от отчетите на ТКЗС - според банката подлежащи на внасяне около 1,444,000,000 лв., а според отчетите на ТКЗС - около 1,800,000,000 лв.

III. Недостигът на средства в края на 1961 г. за осъществяване на капиталните вложения в ТКЗС се дължи на нереалното планиране, при което в началото на годината очакваните доходи бяха завишени, а за някои разходи/например прираст на животни/ не бяха осигурени необходимите средства. При това и годината се оказва неурожайна, резултат на което се намалиха и без това завишените отчисления за фонда. В края на годината пък се възложиха нови капитални разходи за които се отпуснаха част от въпросните кредити/покупка на добитък за предпазване от изколване, покупка на залежали машини, строеж на леки оранжерии и на експериментални краварници и др./.



4.33<sup>a</sup>

Фонд "Неделим" (кобит)

98

Заделени за фонда	Подлежащи на внасяне	Внесени	Разходвани на място	% от разходите спрямо делените
692.647.335	668.178.824	659.099.306	33.548.029	4.8
1.241.026.510	1.180.604.845	1.041.638.659	199.387.857	16.1
1.506.539.984	1.444.338.814	1.314.292.222	192.247.762	12.8

*С/м 7*

57 1210  
99

СПРАВКА

за просрочените заеми на ТКЗС 1958/1960 год.

Година	Общ размер на дълга	/стари лева/	
		Размер на просроч.	
1958	1.565.982.700	109.800	0.007
1959	2.447.800.400	181.500	0.007
1960	3.089.093.200	1.516.100	0.05

1958 г. на 1000 лв. заеми	-	просрочие	0.07 лв.
1959 г. на 1000 лв. "	-	"	0.07 лв.
1960 г. на 1000 лв. "	-	"	0.50 лв.

*Списък*